# OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

| | |
|---|---|
| Rocznie | zł. 32.— |
| Półrocznie | „ 16.— |
| Kwartalnie | „ 8.— |
| Miesięcznie | „ 3.— |
| Cena Nr. pojedyńcz. | „ 1.40 |

Redaktor WACŁAW GAJEWSKI
REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 233-86
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 442-63.

Redaktor przyjmuje w poniedziałki i piątki od godz. $2^{1}/_{2}$ do godz. $3^{1}/_{2}$.

CENY OGŁOSZEŃ

Strona w tekście: 450 zł., 1/2 str. 25 zł., 1/4 str. 112,50 zł. Poza tekstem za sronę 300 zł., 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł.
Dla instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. za str. 225 zł., 1/2 str. 112,50 zł., 1/4 str. 56,25 zł., i zwykłe ogłoszenia za str. 150 zł., 1/2 str. 75 zł., 1/4 37,50 zł.

## ZARZĄD
## Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności
### w Warszawie

podaje do wiadomości ,że w dniu 8 maja 1932 r. (niedziela) o godz. 9-ej rano w sali konferencyjnej Polskiego Banku Komunalnego, S. A. w Warszawie, Plac Napoleona Nr. 7, odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Delegatów Komunalnych Kas Oszczędności z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie Zgromadzenia i wybór Prezydjum.
2. Referat sprawozdawczy z pobytu w Czechosłowacji.
3. Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz rozpatrzenie bilansu i rachunku wpływów i wydatków za rok 1931.
4. Zmiany statutu.
5. Budżet na rok 1932.
6. Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu.
7. Wybory 3-ch członków Zarządu i 1-go zastępcy.
8. Wybór Komisji Rewizyjnej.
9. Wykluczenie niektórych Kas z liczby członków Związku.
10. Wnioski, zgłoszone Zarządowi conajmniej przez 2-ch członków Związku do dnia 1 maja 1932 r.

Zwracając uwagę, że w myśl § 10 statutu dla prawomocności uchwał Walnego Zgromadzenia konieczna jest obecność przedstawicieli przynajmniej połowy członków, Zarząd Związku uprasza pp. Delegatów o niezawodne przybycie na Zgromadzenie.

W razie nieprzybycia delegatów połowy członków Związku odbędzie się Walne Zgromadzenie w drugim terminie tegoż dn. 8 maja 1932 r. o godz. 10 rano w tymże lokalu i z tymże porządkiem dziennym.

Drugie Zgromadzenie będzie ważne, a uchwały jego prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

W końcu zaznacza się, że każda Kasa, należąca do Związku, deleguje jednego przedstawiciela z prawem do jednego głosu, który to przedstawiciel obowiązany jest wylegitymować się posiadaniem upoważnienia, wystawionego przez Zarząd Kasy w sposób, przewidziany w statucie dla podpisywania zobowiązań Kasy. Dyrektorowie i Prezesi Zarządów, nie mający pełnomocnictw, wystawionych w sposób wyżej wskazany, mogą brać udział w Walnem Zgromadzeniu tylko z głosem doradczym.

Prezes Zarządu
Związku Miejskich i Powiatowych
Kas Oszczędności w Warszawie.
(—) M. Szczepkowski.

# Ochrona dłużnika w świetle nowych przepisów prawnych (ustawa z dn. 25. II. i 7. III. 1932), a Komunalne Kasy Oszczędności *)

Z końcem lutego i w początkach marca r. b. zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw uchwalone na ostatniej kadencji sejmowej, ustawy, celem których, wobec przeżywanego kryzysu gospodarczego, jest doraźna ochrona dłużnika, a raczej jego majątku i warsztatów pracy, przed agresją egzekucyjną ze strony wierzyciela.

Wobec tego, że komunalne kasy oszczędności są, jako wielomiljonowy wierzyciel, mocno dotknięte temi nowelami ustawodawczemi, pozwolę sobie w krótkości streścić je oraz wysunąć pewne wnioski, które należy, mojem zdaniem, aby K. K. O. przedsięwzięły, chroniąc się chociażby częściowo przed ujemnemi skutkami, jakie powołane nowele ustawodawcze dla wierzyciela dać mogą.

Taki jest już los ustaw wyjątkowych, że o ile dla jednych stanowią one ulgę, to dla drugich tworzą obciążenia. Tak jest i było, naprzykład, z losem ustawy o ochronie lokatorów, która stworzyła niewspółmierne uprzywilejowanie dla lokatorów, a tem samem stała się dużym ciężarem dla właścicieli realności miejskich; zapewne taki sam los spotka obecne nowele ustawowe, które, dając uprzywilejowaną ochronę interesom dłużnika, a w szczególności dłużnika rolnego, jednocześnie zaciążą mocno nad wierzycielem.

Pierwsza nowela ustawodawcza, która została ogłoszona w tym przedmiocie, jest ustawa z dnia 25 lutego 1932 r. (Dz. U. Nr. 15, poz. 87) i dotyczy ona zmian ustawy postępowania sądowego cywilnego, obowiązującego na terenach b. zaboru rosyjskiego (ustawa z 1864 r.), oraz ustawy z 1897 r. o przetargu przymusowym i zarządzie przymusowym, obowiązującej na obszarach b. zaboru pruskiego. Nowela ta zatem nie dotyczy b. zaboru austrjackiego, gdzie widocznie odpowiednie przepisy przy egzekucji działają oddawna i nowych doraźnych zmian do nich wprowadzać nie trzeba było.

Naturalnie, omawiać tu będę tylko zmiany, jakie nowela z dn. 25 lutego 1932 r. wprowadziła do ustawy z 1864 roku, obowiązującej na terenach województw centralnych i wschodnich, gdyż tylko te sprawy mogą interesować Kasy Związku Warszawskiego.

Nowela z dnia 25 lutego 1932 r. dotyczy zmian art. 975, 1063, 1064, 1070, 1171 i 1182 U. P. C. z 1864 roku. W praktycznym wyniku zmiany wprowadzone powyższą nowelą uniemożliwiają: a) skierowanie egzekucji do majątku ruchomego na wsi, mianowicie do inwentarza martwego i żywego, zboża, paszy i t. d., stanowiącego własność właściciela nieruchomości, przez sprzedaż tegoż przez licytację oddzielnie od majątku nieruchomego, b) sprzedaż w drodze licytacji wogóle wszelkiej ruchomości poniżej połowy sumy jej oszacowania i c) sprzedaż nieruchomości poniżej 2/3 sumy oszacowania. Omawianie drobnych zmian, które nowela wprowadziła pozatem w sposobie licytacji pomijam, jako nieposiadające znaczenia zasadniczego, chociaż, naturalnie, mogą one również stanowić materjał podatny do przewlekłych sporów sądowych.

Tu chodzi mi o skonstatowanie innej rzeczy, mianowicie, że w życiu codziennem utarło się pod rządem ustawy U. C. P. z 1864 r. mniemanie, co zresztą odpowiada rzeczywistemu stanowi rzeczy, że w razie sporu sądowego, rozstrzygającą rzeczą dla wierzyciela jest wygranie sprawy w sądzie i otrzymanie tytułu wykonawczego, czynności zaś egzekucyjne leżały, jeżeli tak można powiedzieć, poza sporem zawiłych wywodów prawniczych. To też szanujący się adwokat w czasach przedwojennych, z zasady nie podejmował się zwykle prowadzenia egzekucji, sama ustawa z 1864 r. zresztą wykonanie wyroków sądowych, t. j. czynności egzekucyjne, poruczała niższemu funkcjonarjuszowi sądowemu, jakim jest komornik przy sądach, od którego nie wymagała żadnych kwalifikacyj teoretycznych, stojąc widocznie na stanowisku, że sporów wielkich przy wykonywaniu wyroków być nie może, więc i dla wykonywania takich wyroków dostateczne będą wiadomości praktyczne, które nabyć można w praktyce kancelarji sądowej.

Spory przy wykonywaniu wyroków sądowych, tak zwane skargi na czynności komorników, były dość rzadkie w zaborze rosyjskim, judykatura b. Senatu rosyjskiego, a obecnie i Sądu Najwyższego jest dość nikła w tych działach procedury sądowej (egzekucji) w porównaniu do innych jej działów.

Ten stan rzeczy jednakże wobec noweli z 25 lutego 1932 r. a w szczególności wobec ustawy z dn. 7 marca tegoż roku o ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym, może się radykalnie zmienić, a cały ciężar sporów między stronami — przesunąć się może właśnie w płaszczyznę sporów o wykonaniu wyroków sądowych.

W b. zaborze rosyjskim i obecnie jeszcze szerokie warstwy ludności są dość bierne w kierunku sporów sądowych przy egzekucji, wiedzą bowiem, iż procedura ta jest konstruowana prędzej na korzyść wierzyciela niż dłużnika, pomijają zatem zwykle teren sądowy, a starają się w drodze faktów dokonanych (ukrycie majątku, fikcyjna sprzedaż) bronić się przed agresją wierzyciela, to też spory sądowe o szacunek zajętej ruchomości, o tę lub inną czynność komornika, przy zajęciu lub licytacji są dość rzadkie w przeciwieństwie do stanu, z jakim naprzykład spotykamy się w b. zaborze austrjackim, gdzie spory o dozwole-

*) Referat wygłoszony na posiedzeniu Zarządu Związku Miejskich i Powiat. Kas Oszczędności w dniu 9.IV.1932 r.

nie egzekucji ciągną się długiemi miesiącami i gdzie funkcjonują osobne sądy egzekucyjne dla spraw związanych z wykonaniem wyroków sądowych.

Z przepisów też austrjackiej ordynacji egzekucyjnej dla tych sądów zostały prawdopodobnie poczerpnięte zasady o ochronie dłużnika przed wierzycielem, które znalazły swój wyraz w noweli z d. 25 lutego 1932 r.

Zapożyczanie zasad prawnych z austrjackiego ustawodawstwa, z którym dość często w Polsce się spotykamy, ma zwykle tę złą stronę, że prawodawstwo zaboru rosyjskiego, względnie pruskiego, uzupełnia się przypadkowo jakąś jedną regułą prawniczą, w zasadzie nawet może słuszną, natomiast pomija się inną regułę tegoż prawodawstwa, stanowiącą przeciwwagę tej zbyt radykalnej, wziętej w oderwaniu się reguły. Weźmiemy, chociażby dla przykładu, sprawę obecnie nas interesującą, mianowicie sprawę oszacowania zajętego przedmiotu i związanych z tem czynności prawnych. Otóż w b. zaborze austrjackim o tych wszystkich rzeczach będzie decydować wykwalifikowany sędzia prawnik, u nas zaś niższy funkcjonarjusz sądowy (komornik) z reguły nie posiadający wykształcenia fachowego, a dopiero od jego czynności służyć będzie stronom odwołanie do sądu. Jakie stąd mogą wyniknąć trudności, jak przewlekle może zaciągnąć się sprawa, łatwo sobie wyobrazić! Jedyną pociechą, a może i ratunkiem, będzie dla wierzyciela fakt, iż prowincja nasza nie posiada tradycji zbytniego pieniactwa, do którego nowe ustawy mogą dawać pole.

W ten sposób, jak już wyżej skonstatowałem, nowela z dnia 25 lutego 1932 r. 1-mo wyłącza z pod samodzielnej egzekucji ruchomości rolne w pewnych granicach (inwentarz zboże), traktując je jako przynależność nieruchomości, a tem samem zmusza wierzyciela do skierowania egzekucji nawet z drobnych pretensyj do majątku nieruchomego dłużnika, 2-do uniemożliwia pozatem sprzedaż innej ruchomości poniżej połowy jej szacunku, 3-o również uniemożliwia sprzedaż nieruchomości poniżej 2/3 szacunku.

Podane wyżej normy prawne (o szacunku i ruchomości rolnej) weszły jako zasady stałe do obecnie obowiązujących przepisów procedury sądowej na terenach b. zaboru rosyjskiego, wejdą zaś one prawdopodobnie również jako stały przepis prawny do nowej polskiej ustawy o prawie egzekucyjnem, która zacznie zapewne obowiązywać z początkiem roku 1933, to też z temi przepisami trzeba będzie liczyć się na dłuższą już metę.

Teraz przejdę do rozpatrzenia czasowych przepisów ustawy z dnia 7 marca 1932 r. o ulgach w egzekucji sądowej przeciwko gospodarzom rolnym.

Ustawa ta ma cechy ustawy przejściowej, co wyraźnie zostało zaznaczone w art. 22, gdzie Rada Ministrów jest upoważniona do ustalenia w drodze rozporządzenia terminu prekluzyjnego mocy tej ustawy.

Ustawa ta, jak zresztą sama nazwa głosi, dotyczy tylko gospodarstw rolnych. To też art. 1 ustawy przedewszystkiem określa, co należy rozumieć pod „gospodarstwem rolnem“:

„Za gospodarstwo rolne uważa się gospodarstwa rolne, leśne, ogrodowe, handlowe i rybne oraz zakłady i warsztaty przemysłowe, związane bezpośrednio z gospodarstwem rolnem, o ile nie są wpisane do rejestru handlowego, za gospodarzy zaś rolnych — właścicieli, użytkowników i dzierżawców takich gospodarstw“.

Artykuł ten, jako przepis wyjątkowy, powinien podlegać wykładowni ścisłej, a zatem gospodarstwa rolne, które należą naprzykład do fabryk cukru, będących spółkami akcyjnemi i wpisanemi do rejestru handlowego, podpadać pod przepisy tej ustawy nie mogą. Również i gospodarstwa leśne, eksploatowane przez spółki handlowe lub nawet przez kupców — także w rozumieniu ustawy z dn. 7 marca 1932 r. „gospodarstwem rolnem“ nie będą i nie będą mogły korzystać z dobrodziejstw tej ustawy. Art. 2 powołanej ustawy mówi, że z pod zajęcia egzekucyjnego na rzecz osób trzecich są zwolnione roszczenia z tytułu świadczeń w naturze (otręby, wytłoki, wywar i inne odpadki), które gospodarze rolni zastrzegają sobie wzamian za dostarczone płody do przerobu, o ile te świadczenia są niezbędne do prowadzenia gospodarstwa. Zatem przy zajęciu egzekucyjnem, dokonanem przez osobę trzecią na fabryce cukru, naprzykład, wytłoków, czy w młynie otrębów, rolnik związany gospodarczo z fabryką, wzgl. młynem, będzie miał prawo wystąpić do sądu o wyłączenie z pod egzekucji należnych mu od fabryki wytłoków lub otrębów z młyna. Dalej idą przepisy o przymusowym zarządzie gospodarstw rolnych (od 3 do 10 art.), jednakże wobec tego, że przepisy te obowiązują tylko w stosunku do gospodarstw rolnych położonych na terenach b. zaborów austrjackiego i pruskiego, rozpatrzenie tych przepisów pomijam. Poczynając od art. 12 do 21 włącznie, ustawa z dn. 7 marca 1932 r. daje przepisy dotyczące t y m c z a s o w e g o w s t r z y m a n i a l i c y t a c j i n i e r u c h o m o ś c i, obowiązują one na obszarze całego państwa polskiego. Podają one warunki, pod któremi dłużnik — gospodarz rolny — może zgłosić do Sądu wniosek o wstrzymanie przymusowej licytacji nieruchomości i uzyskać od Sądu czasowe wstrzymanie postępowania egzekucyjnego. Warunki te są następujące: 1) wniosek o wstrzymanie licytacji może dotyczyć tylko sprzedaży nieruchomości, 2) wniosek taki musi być zgłoszony w Sądzie, którego komornik prowadzi egzekucję (właściwość Sądu), 3) wniosek musi być zgłoszony na dwa tygodnie przed terminem wyznaczonym na licytację, 4) wniosek może zgłosić tylko taki dłużnik — gospodarz rolny, który wskutek ogólnego ciężkiego położenia w rolnictwie popadł w trudności płatnicze (a zatem nie z własnej winy!), 5) że ten stan rzeczy zachodzi, wniosek musi być poparty należytemi dowodami, a w każdym razie musi być uprawdopodobniony (art. 12).

Dalej idą przepisy, normujące działalność Sądu, mianowicie: Sąd winien wyznaczyć niezwłocznie, najdalej jednak w terminie dwóch tygodni, rozpoznanie sprawy i wezwać na termin rozprawy dłużnika i wierzyciela, który popiera egzekucję. W razie niestawienia się dłużnika, wzgl. jego pełnomocnika, uważa się

wniosek za cofnięty (art. 13). Przed rozprawą Sąd w miarę potrzeby może (ale nie musi!) zasięgnąć o stanie gospodarczym dłużnika opinji izby rolniczej, organizacyj rolniczych lub innych odpowiednich organizacyj, o ile przedmiot egzekucji jest nieruchomość o większej wartości (art. 14). Dłużnik jest obowiązany Sądowi, względnie wyznacoznym ekspertom, dać wszelkie potrzebne wyjaśnienia, okazać swoje książki rachunkowe, zapiski i wszelką inną korespondencję (art. 14). Sąd może w drodze natychmiastowej decyzji zabezpieczyć wniosek o wstrzymanie licytacji (art. 15). Dalej mamy art. 16, który wskazuje, czem Sąd ma się kierować przy powzięciu decyzji o wstrzymanie licytacji, mianowicie Sąd stosownie do powołanego artykułu zezwoli na wstrzymanie licytacji jeżeli nabierze przekonania, że wierzyciel (sic! nie dłużnik!) popierający egzekucję nie będzie przez wstrzymanie licytacji narażony na niewspółmierną szkodę, przedewszystkiem zaś Sąd może zezwolić na wstrzymanie licytacji: a) jeżeli poszukiwana wierzytelność jest zabezpieczona na nieruchomości na takiem miejscu, że przypuszczalnie najniższa cena, jakąby można za nią osiągnąć na licytacji, wystarczy na pokrycie tej wierzytelności albo też b) jeżeli wierzytelność jest zabezpieczona na nieruchomości na tak dalekiem miejscu, że nawet najwyższa cena licytacyjna nie wystarczy na pokrycie wierzytelności.

Jeżeli z pierwszą tezą można się zgodzić, to już druga teza (§ 2 art. 16) budzi duże wątpliwości. Naturalnie, często bywa, że wierzytelność zabezpieczona na nieruchomości na zbyt dalekiem miejscu, musi być uważana za straconą, lecz wtenczas żadnych nowych przepisów prawnych nie trzeba wydawać, gdyż sam wierzyciel nie zechce ponosić kosztów, aby nic przy licytacji nie otrzymać! Natomiast zdarza się często w życiu, że tylko natychmiastowa egzekucja zdolna jest coś dla takiego wierzyciela uratować z majątku dłużnika, ale jak będzie wyglądać wierzyciel takiego dalekiego numeru hipotecznego, jeżeli dłużnik uzyska wstrzymanie licytacji! Przecie w ciągu ulgowego terminu wzrosną należności lepiej sytuowanych wierzycieli hipotecznych, a sam majątek przy małem zainteresowaniu właściciela do jego utrzymania, może uledz dewastacji, co pociągnie za sobą obniżkę pierwotnej jego ceny.

Dalej prawodawca wskazuje (art. 17), kiedy należy odmówić tymczasowego wstrzymania licytacji, mianowicie: a) jeżeli została otwarta upadłość, b) jeżeli z powodu zbyt wysokiego zadłużenia utrzymanie nieruchomości w rękach dłużnika jest wogóle niemożliwe, c) i jeżeli bez uszczerbku dla gospodarstwa dłużnik może zaspokoić dług.

Z zestawienia art. 16 i 17 widzimy, że Sąd nie jest skrępowany żadnemi zasadniczemi przepisami prawnemi przy powzięciu decyzji o tymczasowem wstrzymaniu licytacji, znając zaś praktykę naszych sądów niższych instancyj, chociażby w sprawach przy stosowaniu prawa o zapobieganiu upadłości, można śmiało twierdzić, iż w 90% każdy dłużnik — rolnik, który wystąpi do Sądu z wnioskiem o tymczasowe odroczenie licytacji, zawieszenie licytacji uzyska.

Wstrzymanie licytacji w zasadzie rozciąga się tylko na jeden rok gospodarczy, przyczem jedynie w wypadku zapadnięcia orzeczenia Sądu w drugiej połowie okresu gospodarczego, wstrzymanie licytacji może być przedłużone jeszcze na najbliższy okres gospodarczy. Ustawa przytem wyraźnie zaznacza, że poza ten okres dalsze odroczenie licytacji — nie skutkuje. — Pozatem ustawa wymaga, aby o decyzji Sądu wstrzymującej licytację, była uczyniona wzmianka w księdze hipotecznej. Uzyskane od sądu moratorjum obejmuje całość zadłużenia, t. j. kapitał i %%, gdyż dotyczy pretensji opatrzonej już decyzją Sądu (tytułu wykonawczego).

Moratorjum nie rozciąga się na należności: a) z podatków i opłat skarbowych i komunalnych, b) z tytułu umów najmu pracy, c) z opłat na ubezpieczenie społeczne, d) z alimentów wszelkiego rodzaju, e) z pożyczek długoterminowych, udzielonych przez instytucje kredytu długoterminowego (a znaczy do krótkoterminowych pożyczek tychże instytucyj moratorjum ma zastosowanie!), f) z tytułu nabycia po dniu 1 grudnia 1931 r. krajowych nawozów sztucznych (a znaczy dla kredytów udzielonych przez Bank Rolny, w niektórych wypadkach przez K. K. O. i bezpośrednio przez Fabryki w Mościcach i Chorzowie).

Tak wyglądają, mniej więcej, zasady prawne, na jakich została oparta ustawa moratoryjna dla rolnictwa z dnia 7 marca 1932 r.

Jako kurjozum prawnicze należy jeszcze wskazać, że przepisy tej ustawy, zawarte od 12 do 21 art. (Tymczasowe wstrzymanie licytacji nieruchomości) mają charakter przepisów przejściowych. Natomiast przepis art. 2 tej ustawy (o wyłączeniu z egzekucji otrąb, wytłoków i t. p.) pozostanie już jako norma stała w naszem prawodawstwie, gdyż art. ten nie może stracić swej mocy na podstawie uchwały Rady Ministrów. Czy ma się tu do czynienia z przeoczeniem ciał ustawodawczych, czy też była to decyzja świadoma, w każdym razie takie wyjęcie z pod egzekucji w ustawie czasowej pewnych przedmiotów ruchomych, bez wprowadzenia odnośnej normy prawnej do ustawy stałej, jaką jest ustawa postępowania cywilnego z 1864 r., stwarza dalszy chaos prawny, z którego coraz trudniej u nas wybrnąć, nawet fachowemu prawnikowi.

Wielu z pośród działaczy K. K. O. zaciekawi zapewne pytanie, jakie praktyczne rady może udzielić prawnik K. K. O., tak bardzo zainteresowanym w możności łatwego ściągnięcia swoich wielomiljonowych wierzytelności.

Otóż należy, mojem zdaniem, dla wysnucia praktycznych wniosków, rozróżnić dwa stany faktyczne: mianowicie:

a) wierzytelności z kredytów już udzielonych (przed ogłoszeniem powołanych ustaw) i

b) wierzytelności, które dopiero powstać mogą przy udzielaniu nowych kredytów, t. j. po ogłoszeniu powołanych ustaw.

Co do pierwszych, to należy zwrócić baczną uwagę na wykorzystanie tych wszystkich przepisów U. P. C., które są zawarowane na korzyść wierzyciela, a więc: a) należy koniecznie obecnie asystować przy zajęciu i oszacowaniu ruchomości i dopilnować, aby szacunek był najniższy, co w następstwie ułatwi możność sprzedaży zajętych przedmiotów, b) dotyczyć to będzie również i zajęcia plonów rolnych przy egzekucji na wsi, należy również przy tem zajęciu asystować, aby można było zająć te nadwyżki plonów, które nie są niezbędne rolnikowi na najbliższy zasiew i utrzymanie ludzi i zwierząt roboczych do najbliższych zbiorów, c) również przy skierowaniu egzekucji do nieruchomości należy dopilnować, aby oszacowanie było dokonane zgodnie z przepisami prawa. Zresztą przepisy o skierowaniu egzekucji do nieruchomości są tak skomplikowane, że bez udziału wykwalifikowanego prawnika podejmować tych czynności samemu nie należy.

I to byłoby prawie wszystko, co można wskazać dla obrony praw wierzyciela. Powiedzmy sobie szczerze, że jest to bardzo mało! Dotychczas w wyższem wyszacowaniu zajętych przedmiotów, nikt z osób przyjmujących udział w egzekucji, specjalnego zainteresowania nie miał, gdyż dłużnik i wierzyciel wiedział, iż przy drugiej licytacji przedmioty zajęte, czy też nieruchomości, będą mogły być sprzedane za cenę zaofiarowaną. Lecz obecnie pod rządem noweli z dn. 25 lutego 1932 r .porządek rzeczy zmienia się radykalnie! Dłużnik będzie, naturalnie, zainteresowany w ustaleniu najwyższego szacunku zajętego przedmiotu, wzgl. nieruchomości podlegającej sprzedaży, zaś wierzyciel — w najniższym ich szacunku. W związku z tem nasuwa się również pytanie, co się stanie, jeżeli wobec wysokiego szacunku zajętych przedmiotów lub towarów (majątku ruchomego) druga licytacja nie dojdzie do skutku? Otóż w tym wypadku będzie miał zastosowanie przepis art. 1065 U. P. C., który postanawia, iż o ile powtórna licytacja nie dojdzie z tych lub innych względów do skutku, a wierzyciel nie zatrzyma przedmiotów sprzedanych dla siebie (znaczy obecnie nie niżej jak w ½ ich szacunku), przedmioty te i towary (majątek ruchomy) zwalnia się od zajęcia, a wierzycielowi służy prawo skierowania egzekucji do innego majątku dłużnika.

Ta sama zasada stosuje się przy sprzedaży z licytacji nieruchomości (art. 1175 U. P. C.), przy czem Senat rosyjski w jednym ze swoich wyroków wyraźnie zaznaczył ,iż „druga licytacja jest ostateczną, trzecia jest niedopuszczalną“.

Aby znaleźć wyjście z sytuacji wytworzonej znowelizowaniem przepisów U. P. C. o szacunku i aby nie stracić praw do zajętego majątku, wierzyciel będzie musiał w wielu wypadkach albo odraczać licytację majątku ruchomego wzgl. nieruchomości, albo zatrzymywać na licytacji majątek dla siebie w cenie nie niższej jak ½ jego urzędowego szacunku, wzgl. przy sprzedaży nieruchomości w cenie nie niżej 2/3 szacunku.

Życie naturalnie wysunie jeszcze cały szereg innych kwestyj i kolizji prawnych w związku z nowelą egzekucyjną z dn. 25 lutego 1932 r., których obecnie nawet trudno przewidzieć. Jakie rozwiązanie da im nasza judykatura sądowa, trudno powiedzieć, czy nada tym przepisam, jakby należało sądzić, wychodząc z ogólnych zasad prawnych, interpretację ścisłą, co będzie z korzyścią dla wierzyciela, czy da im interpretację rozciągłą, co pójdzie na korzyść dłużnika, pokaże czas! W każdym razie wierzyciel, który musi występować przy egzekucji w roli pseudo-Szejloka z „Kupca Weneckiego“ — nie może liczyć na zbytnie sympatje ze strony sędziego, zwykle w życiu prywatnem, również dłużnika!

To są wnioski ,do których przychodzę, kiedy rozpatruję sprawy związane z możnością realizacji wierzytelności już egzystujących. Ustalenie zasad, jakiemi należy się kierować przy udzielaniu kredytów na przyszłość, należą do kompetencji osób, dysponujących kredytami i stojących na czele instytucyj finansowych, prawnik mało ma tu co do powiedzenia! Myślę jednakże, że stojąc blisko tych spraw, mogę również i jako prawnik wypowiedzieć swój pogląd w tym przedmiocie: Otóż jestem zdania, że K. K. O. powinne:

1) znacznie ograniczyć udzielanie kredytów rolnikom, a w każdym razie udzielać kredytów nie wysokich,

2) jeżeli jednak udzielać ten kredyt nadal trzeba będzie, to bezwzględnie należy żądać zabezpieczenia takiego kredytu hipotecznie przez zapisanie kaucji hipotecznej na odpowiedniem miejscu hipotecznem, przy jednoczesnem ustaleniu w zapisie kaucji hipotecznej odpowiedniego szacunku umownego nieruchomości, od którego rozpocząć się ma licytacja,

3) dalej, można również udzielać kredytu rolnikom pod zastaw plonów rolnych, wykorzystując prerogatywy ustanowione dla wierzyciela prawem o rejestrowym zastawie rolniczym z dn. 22.III.1928 r. i bacząc, aby zastawem były objęte tylko nadwyżki plonów rolnych, tak, aby nie stanąć w kolizji z przepisem p. 3 art. 974 U. P. C.,

4) dalej można udzielać kredytu zabezpieczonego wogóle zastawem ruchomym (towary, inne przedmioty ruchome), lecz trudność tego kredytu polega na tem, iż zastaw ruchomy według przepisów Kodeksu, musi być w ręku udzielającego kredyt, w danym wypadku K. K. O., oraz musi być ujęty w formę aktu urzędowego,

5) dalej można, naturalnie, udzielać kredytu zabezpieczonego zastawem papierów %%, wzgl. dywidendowych, z zachowaniem przepisów art. 46 prawa bankowego,

6) K. K. O. nie zwlekając i nie bacząc nawet na pewne niebezpieczeństwo wycofywania wkładów oszczędnościowych, powinne wprowadzić w drodze zmiany statutu w oparciu o art. 37 rozp. wykonawczego z dn. 26.III.1928 r., przepis zastrzegający możność wypłacania sum z wkładów oszczędnościowych tylko w pewnej maksymalnej wysokości i w pewnych odstępach (co dzień, co tydzień) — przepis ten musi być wprowadzany jako przeciwwaga ustawowemu, jeżeli można tak powiedzieć, zamrożeniu wierzytelności rolnych K. K. O., a zresztą i nietylko rolnych;

7) K. K. O. powinne w szerszem zakresie, niż to

czynią, obecnie lokować swobodne rezerwy gotówkowe i kapitały w papierach %% państwowych i komunalnych, przynoszących de facto nie mniejszy % niż różnego rodzaju pożyczki wekslowe.

Pozatem na pierwszy plan wysuwa się ocena wartości moralnej tak bardzo ustawowo chronionego obecnie dłużnika, która staje się koniecznem uzupełnieniem zabezpieczeń rzeczowych.

Naturalnie, w krótkiem zestawieniu nie mogłem wyczerpać całego tematu i poruszyć różnych zagadnień z nim związanych, dotyczących nowelizacji obowiązującej u nas ustawy postępowania cywilnego oraz moratoryjnej ustawy dla gospodarstw rolnych.

Podałem tu tylko charakterystyczne cechy tych ustaw i podstawowe ich zasady, — zasady zupełnie obce prawodawstwu, obowiązującemu dotychczas na terenach b. zaboru rosyjskiego.

*J. Żaboklicki.*

# Komunikaty Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

W dniu 8 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, na którem ustalono porządek dzienny i termin Walnego Zgromadzenia delegatów K. K. O. na dz. 8 maja 1932 r. (niedziela), zaaprobowano projekt sprawozdania z działalności Zarządu Związku za r. ub. przedłożony przez Biuro Związku, oraz uchwalono projekt budżetu Związku na rok 1932. Pozatem zdecydowano przyjąć do Związku Komunalną Kasę Oszczędności m. Buska Kiel., oraz załatwiono szereg spraw formalnych.

Dnia następnego na połączonem zebraniu Zarządu i Komisji Statutowej uchwalono projekt nowego statutu Związku, z którym zrzeszone kasy zechcą się łaskawie zapoznać.

*
* *

Biuro Związku uprasza o jak najszybsze nadsyłanie bilansów netto za rok ubiegły, wraz z rachunkami strat i zysków, wiadomościami statystycznemi, oraz odpisami protokułów Komisyj Rewizyjnych.

*
* *

Działająca na prawach Zarządu Komisja Lustracyjna Związku, na posiedzeniu dnia 2 i 4 kwietnia r. b. przy współudziale przedstawiciela Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i delegatów banków państwowych, rozpatrzyła 10 protokułów lustracyjnych i 7 raportów z wizytacyj następujących K. K. O.:

1. K. K. O. pow. Grójeckiego — rewizja,
2. K. K. O. pow. Kaliskiego — rewizja,
3. K. K. O. m. Kowla — wizytacja,
4. K. K. O. pow. Lipnowskiego — rewizja,
5. K. K. O. pow. Lubartowskiego, rewizja,
6. „ „ Łowickiego, rewizja,
7. „ m. Łowicza — rewizja,
8. „ pow. Łódzkiego — rewizja,
9. „ „ Opatowskiego — wizytacja,
10. „ m. Ołyki — wizytacja,
11. „ m. Pabjanic — rewizja,
12. „ m. Równe — wizytacja,
13. „ pow. Sieradzkiego — rewizja,
14. „ „ Sandomierskiego — wizytacja,
15. „ „ Wieluńskiego — rewizja,
16. „ „ Iłżeckiego w Wierzbniku — wizytacja,
17. „ „ Zdołbunowskiego, wizytacja.

W związku z wynikami rewizji Komisja postanowiła przedłożyć Walnemu Zgromadzeniu wniosek o wykluczenie z pośród członków Związku 3 Kas które nie stosują się do zaleceń Związku.

*
* *

W jednem z pism warszawskich ukazał się artykuł, zaczepiający pod personalnym kątem widzenia zasady organizacyjne Komunalnych Kas Oszczędności, zezwalające na to, że dyrektor Kasy może być zarazem prezesem Zarządu czyli Dyrekcji Kasy. Zarzut polega na widocznej nieznajomości przepisów prawnych, które na takie połączenie zezwalają. Połączenie to jest logiczne, bo oczywiście najodpowiedniejszym kierownikiem czyli przewodniczącym Zarządu w instytucji dużej jest stale pracujący dyrektor. Tak samo Ustawa bankowa stwarza jedno ciało z dyrekcji i nie rozróżnia dyrekcji od Zarządu. Autorzy notatki najzupełniej zbytecznie kłopoczą się o sprawy, które są pod ustawową kontrolą własnych organów pochodzących z wyboru, na którymi pieczę ma Związek rewizyjny prowadzony przez czynniki fachowe i nad którymi wreszcie zwierzchni nadzór mają centralne władze państwowe, które rzeczywiście z całą należną tym sprawom uwagą obowiązki swe spełniają.

# Sprawozdanie Zarządu Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności z działalności za rok 1931

Walne Zgromadzenie Delegatów Komunalnych Kas Oszczędności w dniu 10 maja 1931 r. uchwaliło następujący program pracy na rok 1931:

a) działalność instrukcyjna w Biurze Związku i na miejscu w Kasach, oraz na Zjazdach wojewódzkich i innych,

b) szkolenie pracowników Związku i zrzeszonych komunalnych kas oszczędności, oraz popieranie zamierzeń naukowych uczelni polskich,

c) współdziałanie w organizowaniu nowych kas, oraz udoskonalanie organizacji istniejących, w szczególności przez połączenie w związki międzykomunalne,

d) dokonanie rewizyj przynajmniej w 100 kasach,

e) kontynuowanie współpracy z pozostałemi związkami, w szczególności na terenie Związku Związków K. K. O.,

f) zbieranie materjałów i dalsze prace nad nowelizacją ustawodawstwa dotyczącego K. K. O., a w szczególności nad zmianą przepisów wykonawczych do rozporządzenia Prezydenta Rz. P. o Komunalnych Kasach Oszczędności,

g) prowadzenie propagandy za pośrednictwem Polskiego Radja.

Zarząd Związku, którego skład osobowy uległ w ciągu roku sprawozdawczego zmianie (ustąpił p. Ludwik Wierzbowski, na miejsce którego wszedł zastępca p. Józef Neyman, dyrektor K. K. O. pow. Grodzieńskiego) oraz Biuro Związku przystąpiły energicznie do realizowania nakreślonego uchwałą Walnego Zgromadzenia programu. Rozumie się, że w ciągu roku wyłoniły się nowe zagadnienia nieobjęte powyższym planem; również niektórych punktów programu nie dało się wykonać, bądź ze względu na szczupłość funduszów, jakiemi Zarząd Związku rozporządzał (propaganda), bądź też z powodu innych niezależnych od Zarządu przyczyn (popieranie zamierzeń naukowych uczelni polskich w dziedzinie oszczędności).

Ponadto w poważnym stopniu utrudniały planową pracę Związku kłopoty, jakie nasze Kasy przechodziły w roku ub.; kłopoty te głównie przyczyniły się, że Zarząd w swej pracy i działalności nie osiągnął tych rezultatów do jakich dążył dla pożytku zrzeszonych Kas Oszczędności i kapitalizacji w Polsce. Źródłem owych trudności był niewątpliwie potęgujący się z dnia na dzień kryzys gospodarczy, a w pierwszym rzędzie znaczne zubożenie rolnictwa i średnio zamożnej ludności. Ale obok tego poważną przyczyną trudności w jakie Kasy nasze popadły, było niestosowanie się do uchwał i zaleceń Związku; niektóre Kasy posunęły się tak daleko, że Zarząd ku swemu żalowi, był zmuszony postawić Walnemu Zgromadzeniu daleko idące wnioski, a mianowicie wykluczenie ze Związku.

Przedkładając niniejsze sprawozdanie będziemy się starali podać krótki szkic działalności Związku; będzie to bilans nie tylko rachunkowy, lecz bilans całokształtu naszych poczynań, rzut oka na to cośmy wykonali w zakresie popierania, koordynacji i racjonalizacji ruchu oszczędnościowego.

## ZEBRANIA ZARZĄDU.

Zarząd w roku sprawozdawczym, jak i w roku 1930, odbył 8 posiedzeń, na których rozpatrywano wszelkie zagadnienia, jakie się w międzyczasie wyłoniły, a w szczególności zajmował się sprawą polityki kredytowej i wkładowej w związku z sytuacją jaka wytworzyła się na rynku pieniężnym. Sprawy niecierpiące zwłoki załatwiało Prezydjum Związku, przedkładając je następnie do akceptacji na plenum Zarządu.

Pozatem działała na prawach Zarządu Komisja powołana do rozpatrywania materjałów z lustracyj K. K. O. W skład Komisji wchodziło czterech członków Zarządu, przedstawiciele Ministerstw: Spraw Wewnętrznych i Skarbu, oraz delegaci Banków Państwowych (Państwowego Banku Roln. oraz B-ku Gosp. Kraj.). W roku sprawozdawczym Komisja odbyła 13 posiedzeń, gdy w r. 1930 tylko 8, na których rozpatrzyła 127 protokułów rewizyjnych, względnie raportów z wizytacyj Komunalnych Kas Oszczędności, wydając odpowiednie zalecenia polustracyjne, które Biuro Związku następnie przesyłało Przewodniczącym Rad K. K. O. a odpisy Władzom Nadzorczym.

Ponadto w wykonaniu uchwały Walnego Zgromadzenia zwołano posiedzenie Komisji Statutowej, która wspólnie z Zarządem upracowała wytyczne projektu nowego statutu Związku. Projekt pomienionego statutu przedkładamy do zatwierdzenia Walnemu Zgromadzeniu.

O ważniejszych uchwałach Zarządu Związku, pracach Komisji Lustracyjnej i Komisji Statutowej, Związek zawiadamiał zrzeszone Kasy za pośrednictwem swego organu dwutygodnika „Oszczędność".

## WSPÓŁPRACA Z WŁADZ. NADZOR. I BANKAMI PAŃSTW.

Współpraca z Władzami Nadzorczemi (Ministerstwem: Spraw Wewnętrznych i Skarbu, oraz Województwami) w zakresie wykonywania kontroli nad działalnością Kas i usprawnienia działalności

tychże idzie dalej po jak najlepszej drodze. Związek dzieli się z Władzami Nadzorczemi spostrzeżeniami zdobytemi podczas wykonywania czynności rewizyjnych, jakoteż podczas konferencyj z przedstawicielami Kas; tymże Władzom przedstawia niedomagania i usterki w działalności i organizacji Kas, udziela na żądanie opinji w niektórych bardziej doniosłych posunięciach, zmierzających do usunięcia wspomnianych niedomagań.

W celu ściślejszego zespolenia Związku z Władzami Państwowemi, oraz koordynacji nadzoru nad działalnością Komunalnych Kas Oszczędności, Komisja statutowa Związku w projekcie nowego statutu, postanowiła zamieścić przepis, że o posiedzeniach organów Związku będą zawiadamiane zainteresowane państwowe Władze Nadzorcze, a zatem, delegaci jak Ministerstw, tak i urzędów wojewódzkich będą mogli brać udział w tych posiedzeniach i uzgadniać zamierzenia Związku z zamierzeniami Władz Państwowych.

Podkreślić na tem miejscu wypada ścisłą współpracę z niektóremi Województwami; przeprowadzane z ramienia naszego Związku rewizje wykazały, że najlepiej właśnie funkcjonują Kasy na terenie tych województw, które swe poczynania od chwili powstania Związku uzgadniają z poglądami tegoż i w ścisłym ze Związkiem pozostają kontakcie.

Inny natomiast nosi charakter współpraca z Bankami Państwowemi. Tu przedewszystkiem wysuwa się na czoło sprawa polityki kredytowej, pośrednictwa Kas przy rozprowadzaniu otrzymanych z tychże Banków kredytów.

Wspomnieć tu należy konferencję odbytą dn. 23 lipca w Państwowym Banku Rolnym przy współudziale przedstawicieli organizacyj komunalnych i spółdzielczych. Celem konferencji było ustalenie wytycznych, jakieby należało zastosować w praktyce kredytowania rolnictwa przy obniżeniu kosztów rozprowadzania tychże kredytów. Na konferencji tej podkreślono konieczność koordynacji poczynań instytucyj współpracujących z Bankiem Rolnym, przytem przedstawiciele naszego Związku zastrzegali się, że granicą tej ściślej współpracy powinna być jednak nadal niezależność instytucyj pośredniczących, pewien zakres swobody niezbędny dla normalnego ich rozwoju. Podkreślić również należy, że Bank Gospodarstwa Krajowego wydatnie kredytujący K. K. O. obecnie nie przeprowadza prawie zupełnie rewizyj, lecz korzysta z danych zawartych w protokułach lustracyjnych Związku. Wspomnieć również wypada miłą współpracę z Bankiem Polskim.

### ILOŚĆ CZŁONKÓW.

W dniu 31 grudnia 1930 r. należało do naszego Związku ogółem 129 Kas. W roku sprawozdawczym przystąpiło 6 Kas, a mianowicie: K. K. O. m. st. Warszawy, pow. Łuckiego, pow. Kaliskiego, m. Łodzi, pow. Wieluńskiego, oraz pow. Szczuczyńskiego w Szczuczynie k/Lidy. Natomiast zlikwidowano jedną Kasę m. Grodziska Maz., której aktywa i pasywa przejęła K. K. O. pow. Błońskiego z siedzibą w Grodzisku Mazow. Wobec tego ogólna liczba zrzeszonych w Związku Kas Oszcz. na końcu roku sprawozdawczego wynosiła 134.

Stan liczebny członków w porównaniu z latami poprzedniemi ilustruje niżej podana tabelka.

| Województwo | 31 grudnia | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Ogółem | | | | pow. | miej. | ogół |
| | 1927 | 1928 | 1929 | 1930 | 1931 r. | | |
| m. st. Warszawa . . | — | — | — | — | — | 1 | 1 |
| Białostockie . . . . | 10 | 11 | 12 | 14 | 13 | 1 | 14 |
| Kieleckie . . . . . | 8 | 12 | 15 | 17 | 17 | — | 17 |
| Lubelskie . . . . . | 8 | 18 | 19 | 19 | 19 | - | 19 |
| Łódzkie . . . . . | 4 | 8 | 12 | 15 | 12 | 6 | 18 |
| Nowogródzkie . . . | 3 | 7 | 7 | 7 | 8 | — | 8 |
| Poleskie . . . . . | 5 | 9 | 9 | 10 | 9 | — | 9 |
| Warszawskie . . . | 7 | 18 | 24 | 27 | 21 | 5 | 26 |
| Wileńskie . . . . . | 1 | 3 | 8 | 8 | 7 | 1 | 8 |
| Wołyńskie . . . . | 3 | 6 | 8 | 12 | 10 | 4 | 14 |
| Razem . | 49 | 92 | 114 | 129 | 116 | 18 | 134 |

Nie należą dotychczas do Związku następujące Kasy: 1) K. K. O. m. Buska (Kiel.), 2) K. K. O. pow. Lipnowskiego (Warsz.), 3) K. K. O. m Broku (Biał.), 4) K. K. O. pow. Kowelskiego (Wołyń). Z powyżej wymienionych, K. K. O. m. Buska, oraz K. K. O. pow. Lipnowskiego zgłosiły swe przystąpienie (ostatnia nie załatwiła jeszcze formalności).

Z końcem roku sprawozdawczego Związek miał bardzo przykrą niespodziankę: 6 bowiem Kas powiatowych z terenu województwa Wołyńskiego (K. K. O. pow. Dubieńskiego, Horochowskiego, Krzemienieckiego, Lubomelskiego, Rówieńskiego i Włodzimierskiego), wobec przystąpienia do Wołyńskiego Związku Komunalnych i Spółdzielczych Organizacyj Kredytowych i Gospodarczych z siedzibą w Łucku wystąpiły z dniem 31 grudnia 1931 r. ze Związku naszego. O ile Związek nasz uważa ściślejsze porozumienie Kas na terytorjum jednego Województwa za rzecz nader pożądaną, to jednak jest przeciwny łączeniu K. K. O. z innemi instytucjami mającemi zupełnie inne cele, inny charakter i organizację.

Obecnie wobec zamierzonej likwidacji niektórych powiatów staje się aktualnem zagadnienie losu tych Kas, których Związki macierzyste zostaną zniesione. Sprawą tą żywo interesuje się nasz Zarząd i kilkakrotnie podnosił tę kwestję w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Ministerstwo sprawę tę przyrzekło uregulować, tak, aby jak najmniej ucierpiały interesy Kas i sprawa, której K. K. O. służą.

### DZIAŁALNOŚĆ INSTRUKCYJNA.

Poza wskazówkami udzielanemi organom i pracownikom K. K. O. w toku przeprowadzanych re-

wizyj, oraz poza instrukcjami, wydawanemi podczas trwania kursu dokształcającego dla pracowników K. K. O., o czem niżej będzie mowa, Biuro Związku prowadziło szeroką działalność instrukcyjną, zmierzającą do podniesienia poziomu technicznego i usprawnienia działalności kas zrzeszonych. Akcję tę Biuro prowadziło w trojakiej formie: a) na miejscu w Biurze, b) w drodze korespondencji, oraz c) na łamach czasopisma „Oszczędność".

W roku sprawozdawczym, jak zresztą i w latach poprzednich, Biuro Związku było licznie odwiedzane przez przedstawicieli K. K. O., którzy w konferencjach z Prezydjum Zarządu i Kierownikiem Biura, względniem z pp. Rewidentami, otrzymywali porady i instrukcje. Przedmiotem tych konferencyj były sprawy o charakterze bardziej poufnym, częstokroć nader skomplikowane, których w drodze korespondencji nie dałoby się w sposób wyczerpujący omówić. Konferencje te jednak zabierały gros urzędowego czasu Kierownika Biura.

Drugą formą działalności instrukcyjnej — to korespondencja. W roku sprawozdawczym Biuro otrzymało 3.173 listy, wysłało zaś 1961. Ilość listów wysłanych w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o przeszło 9%. Lecz nie tylko ilościowo wzrosła korespondencja; wzrósł niepomiernie również jej ciężar gatunkowy. Poważną bowiem część korespondencji wysłanej stanowią porady prawne i techniczne. A trzeba zaznaczyć, że w miarę rozwoju Kas wyłaniają się nowe i coraz bardziej skomplikowane zagadnienia. Na tem miejscu z zadowoleniem notujemy fakt zwracania się do Związku po opinję ze strony Województw, czy Wydziałów Powiatowych, co jest dowodem, że Związek coraz bardziej pozyskuje popularność i zaufanie czynników miarodajnych.

W ciągu ostatnich miesięcy roku sprawozdawczego dał się zauważyć wzrost reklamacyj nadsyłanych przez różne instytucje na nieterminowe załatwianie przez Kasy poleceń inkasowych. Jest to objaw przykry; przetrzymywanie wpływów inkasowych przez niektóre Kasy, podrywa zaufanie do wszystkich komunalnych kas oszczędności, przeto niejednokrotnie byliśmy zmuszeni do energicznej interwencji, aby zapobiec tego rodzaju postępowaniu, niegodnemu z dobremi obyczajami kupieckiemi.

Bardziej typowe zagadnienia, z jakiemi Związek w życiu się spotyka, są omawiane na łamach „Oszczędności". Tamże zamieszczamy wszelkiego rodzaju porady technicznej, czy prawnej natury, tamże podajemy do wiadomości Kas bardziej doniosłe wydarzenia z dziedziny życia gospodarczego, na szpaltach tegoż pisma zapoznajemy Kasy z ustawodawstwem gospodarczem i orzecznictwem sądowem w zakresie dotyczącym operacyj Komunalnych Kas Oszczędności. Zdajemy sobie sprawę, że niektóre K. K. O. nie mają dostatecznie wykwalifikowanego personelu, nie wszystkie mogą wydelegować swych pracowników na kursa dokształcające, przeto pracę dokształcającą prowadzimy przy pomocy naszego organu.

Do działalności instrukcyjnej zaliczyć należy współdziałanie w organizowaniu zjazdów wojewódzkich. W roku sprawozdawczym odbył się w listopadzie zjazd delegatów K. K. O. woj. Nowogródzkiego, na którym Związek był reprezentowany przez swego rewidenta p. Br. Bartoszewickiego. Na zjeździe tym omówiono bolączki kas oszczędności, a szczególnie kas woj. Nowogródzkiego, zadania, jakie mają one spełnić, politykę kredytową, metody propagandy i t. d. Zjazdy tego rodzaju pozwalają kierownikom kas oszczędności głębiej zastanowić się nad sytuacją bieżącą, lepiej zorjentować się w terenie, a w konsekwencji prowadzą do usprawnienia działalności i do zunifikowania polityki kredytowej i wkładowej K. K. O. na danym terenie. Pragnąc nadać Zjazdom wojewódzkim prawidłową organizację — z jednej, oraz zapewnić poszczególnym terenom należytą i usprawiedliwioną reprezentację w organach Związku — z drugiej strony. Zarząd Związku w porozumieniu z Komisją statutową daje temu wyraz w projektowanych zmianach statutu Związku.

Wspomnieć tu również wypada Ogólny Zjazd Związku Powiatów Rzplitej odbyty w kwietniu r. ub. w Warszawie. Zjazd ten na skutek wyczerpującego referatu członka Zarządu naszego Związku p. W. Gajewskiego powziął szereg doniosłych uchwał, w których podkreślił dobitnie znaczenie Komunalnych Kas Oszczędności dla życia gospodarczego kraju. Tenże Zjazd uchwalił rezolucję domagającą się nowelizacji ustawodawstwa o K. K. O.; rezolucja ta naogół idzie po linji noweli zaprojektowanej przez Związek Związków, o czem niżej będzie mowa.

Nie można również pominąć milczeniem zjazdu powiatów województwa Wołyńskiego (listopad 1931) gdzie referentem od spraw K. K. O. był również p. W. Gajewski. W uchwalonej na skutek referatu rezolucji, Zjazd domaga się przestrzegania norm dla kredytów komunalnych w Kasach Oszczędności nakreślonych art. 24, względnie 25 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 1927 r.

Uchwały obu tych zjazdów stwierdzają, że sprawy K. K. O., ich rola i zadanie społeczne spotkały się z należytą oceną i zrozumieniem organów związków komunalnych za Kasy poręczających.

## SZKOLENIE PRACOWNIKÓW.

Wzorem lat ubiegłych i w roku sprawozdawczym Zarząd Związku przystąpił do zorganizowania kursu dokształcającego dla pracowników komunalnych kas oszczędności. Kurs ten (trzeci z kolei) odbył się w czasie od 28 listopada do 10 grudnia 1931 r. włącznie. Panujący kryzys gospodarczy, dający się dotkliwie odczuć i K. K. O. odbił się również i na liczebności słuchaczów; o ile w latach poprzednich liczba słuchaczów wynosiła kilkadziesiąt osób, to w roku sprawozdawczym brało udział tylko 24 pracowników kas (w tem 9 dyrektorów) i jeden delegat urzędu wojewódzkiego. Główny nacisk położo-

ny był na przedmioty praktyczne; wykłady zaś teoretyczne miały charakter uzupełniający.

Wykłady obejmowały:

1. Analiza bilansów — godz. 6 prel. prof. W. Góra,

2. Przepisy prawne o k. k. o. — godz. 2, prel. Radca M-stwa Spraw Wewnętrznych p. R. Lenartowicz,

3. Opłaty stemplowe — godz. 2, prel. Naczelnik Wydziału Ministerstwa Skarbu Dr. A. Rosenkrantz,

4. Arytmetyka polityczna — godz. 3, prel. prof. A. Gajęcki,

5. Buchalterja — godz. 6, prel. prof. A. Tytz,

6. Arytmetyka handlowa — godz. 6, prel. prof. J. Kwieciński,

7. K. K. O. a związki poręczające — godz. 1, prel. Prezes Związku Powiatów R. P. ś. p. Józef Bek,

8. Ogólne zasady prawa cywilnego i handlowego w odniesieniu do k. k. o. — godz. 3, prel. Mag. Praw Rewident Związku p. Wł. Starkiewicz,

9. Przyczyny kryzysu gospodarczego i zagadnienie polityki kredytowej — godz. 1, prel. prof. E. Taylor,

10. Stosunek k. k. o. do Władz Nadzorczych oraz współpraca z bankami państwowemi — godz. 1, prel. Radca Ministerstwa Skarbu p. M. Stępniewicz,

11. Prawo wekslowe, czekowe i hipoteczne — godz. 6, prel. mec. Wł. Kosieradzki,

12. Metodyka propagandy — godz. 2, prel. p. B. Mrozowski,

13. Organizacja biurowości i księgowości — godz. 11, prel. Kierownik Biura Związku p. J. Rożkowski.

Ogółem, jak z powyższego widać godzin wykładowych było 50. W toku kursów dla zilustrowania wykładów zorganizowano 3 wycieczki do K. K. O. na terenie Warszawy, gdzie słuchacze mieli możność dokładnego zaznajomienia się z organizacją pracy i księgowości tychże Kas. Ponadto zarówno Kierownik Biura, jak też i pp. Rewidenci konferowali z każdym z uczestników w sprawach, w których była zainteresowaną Kasa delegująca, udzielając delegatom szczegółowych instrukcyj co do dalszego postępowania.

Co się tyczy szkolenia personelu Związku, to przedewszystkiem wspomnieć wypada, że zarówno rewidenci, jak i pracownicy Związku brali czynny udział w zorganizowanym przez Związek kursie dla pracowników K. K. O., czy to w charakterze wykładowców, czy słuchaczy.

Ponadto Kierownik Biura odbył wycieczkę do Czechosłowacji, podczas której łącznie z delegatem Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu, zwiedził szereg najpoważniejszych czesko - słowackich kas oszczędności, Bank Czeskich Kas Oszczędności i Bank Ziemski (Samorządowy), oraz zapoznał się dokładnie z wynikami pracy tych instytucyj i nadzwyczaj praktyczną a pomysłową ich organizacją. Szczegółowe sprawozdanie z pobytu w Czechosłowacji złoży Walnemu Zgromadzeniu Delegatów K. K. O. p. Józef Rożkowski osobiście.

Na tym miejscu poczuwamy się do miłego obowiązku złożyć gorące podziękowanie przedstawicielom Związku Czesko - Słowackich Kas Oszczędności, Dyrekcjom pomienionych Banków i Kas Oszczędności za iście słowiańską gościnność, ich serdeczny stosunek i pomoc udzieloną naszemu przedstawicielowi.

Zdobyte podczas wycieczki materjały i otrzymane wskazówki niewątpliwie przyczynią się do rozwoju i usprawnienia naszych Komunalnych Kas Oszczędności.

## UDOSKONALANIE ORGANIZACJI K. K. O.

Związek, zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia, zasadniczo nie przeciwstawiał się dążeniom do tworzenia nowych komunalnych kas oszczędności. Wobec jednakże trudności, jakie obecnie na rynku pieniężnym się wytworzyły, w czasie, gdy szereg poważnych placówek zamyka bilanse stratami, Związek uważał za swój obowiązek przeciwstawiać się zakładaniu nowych instytucyj bez dostarczenia im odpowiednich środków, zapewniających normalną pracę i prawidłowy rozwój. To też, gdy Województwo Białostockie zwróciło się do Związku o opinję w sprawie powołania do życia Kasy miasta Białegostoku, Zarząd uznał, że wobec istnienia na terenie tegoż miasta Kasy Powiatowej, dobrze się rozwijającej, powoływanie do życia nowej Kasy jest zbędne. Gdyby zaś zachodziły ważne lokalne powody do założenia oddzielnej Kasy, to Gmina Miejska winna wpłacić gotówką poważną sumę (100.000 zł.) na kapitał zakładowy, oraz zobowiązać się pokryć koszta organizacyjne i ewentualne straty pierwszego okresu operacyjnego.

Natomiast Związek nasz popierał tendencję niektórych bardziej zasobnych Komunalnych Kas Oszczędności, mających rozległy teren działalności, do zakładania zbiornic, czy oddziałów. Dążenia te jednak Zarząd popierał o tyle, o ile warunki lokalne i stan zamożności Kasy pozwalały spodziewać się, że oddział, czy zbiornica będą mogły być prowadzone bez deficytu.

Zarząd również dążył usilnie do fuzji kas mniej zasobnych, mających jedną siedzibę, w drodze powoływania do życia związków międzykomunalnych. Obecnie zostały podjęte kroki w celu połączenia K. K. O. miasta Łowicza i powiatu Łowickiego, które mamy nadzieję rychło zostaną pozytywnym uwieńczone rezultatem.

Nieodzownym warunkiem podniesienia sprawności Kas, jest odpowiednie obsadzanie stanowisk kierowniczych. Postulat ten o niezmiernej doniosłości nie jest jednakże wszędzie uwzględniany, mimo, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych okólnikiem z dnia 26 listopada 1931 r. Nr. S. G. 1381/4 poparło stanowisko naszego Związku zalecając Kasom korzystanie z podręcznika p. J. S. Rozieckiego, na

stronie 76 którego w § 3 projektu przepisów służbowych zostały sprecyzowane kwalifikacje kierowników K. K. O., oraz ustalono postępowanie przy obsadzaniu kierowniczych w K. K. O. stanowisk.

Nie od rzeczy będzie jeśli tu podkreślimy, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyraziło pogląd, że o ile Rady Kas oraz ich Zarządy, względnie Związki poręczające będą chciały wprowadzić poprawki przy uchwalaniu regulaminów podług wzorów zawartych w pomienionym Podręczniku p. Rozieckiego, winny uprzednio zasięgnąć opinji Związku. Związek nasz, jak również i Związek Związków K. K. O. uważa za konieczne, aby stanowiska dyrektorów były zasadniczo obsadzane w drodze konkursu, przytem Związek winien mieć zastrzeżone prawo wyeliminowania nieodpowiednich kandydatów; sprawa ta dotychczas jednak nie jest autorytatywnie uregulowana. W praktyce jednak często się zdarza, że stanowiska dyrektorów, względnie buchalterów są obsadzane po uprzedniem zasiągnięciu opinji Związku odnośnie kwalifikacji moralnych i fachowych kandydatów.

### WSPÓŁPRACA Z INNEMI ZWIĄZKAMI.

Powołanie do życia Związku Związków Komunalnych Kas Oszczędności dla polskiego ruchu oszczędnościowego jest poniekąd datą historyczną. Odtąd przestaliśmy być dzielnicowem stowarzyszeniem zamykającem się w ciasnych granicach; rozpoczęliśmy okres ścisłej, nie dorywczej współpracy z instytucjami oszczędnościowemi, mającemi za sobą blisko stuletnią tradycję, mamy możność korzystania z ich bogatego doświadczenia i z tego doświadczenia wyciągać dla siebie cenne nieraz wskazówki. Przez stworzenie Związku Związków wszystkie kasy oszczędności mają jedną reprezentację, czy to wobec władz państwowych, czy to wobec zagranicy. Lecz największą zasługą Związku Związków jest bezwątpienia uzgodnienie polityki kredytowej i wkładowej wszystkich Komunalnych Kas Oszczędności i uczynienie z K. K. O. zwartego, jednym duchem ożywionego organizmu.

Aie nie tylko dążyliśmy do współpracy z innemi Związkami Kas, czy samemi Kasami, pragnęliśmy cały ruch oszczędnościowy ująć w pewne ramy i temu ruchowi nadać określony jednolity kierunek i w tym celu wyciągnęliśmy rękę do spółdzielni. Przejawem tych dążeń unifikacyjnych były dwa Zjazdy czerwcowe: Ogólnopolski Zjazd Instytucyj Oszczędnościowych, w którym brało udział 253 przedstawicieli Kas i 83 delegatów spółdzielni, oraz III Ogólnopolski Zjazd Komunalnych Kas Oszczędności. Pierwszy Zjazd był raczej wielką manifestacją, a w połączeniu z otwartą w tym czasie wystawą oszczędnościową — rewją sił społeczeństwa i instytucyj gromadzących uciułane grosze; pozatem jednak poważniejszego wpływu na ruch oszczędnościowy w kierunku ściślejszego jego zespolenia, nie wywarł. Natomiast drugi, którego faktycznym gospodarzem był nasz Związek, miał już nie tylko manifestacyjny charakter. Na zjeździe tym przyjrzeliśmy się sobie dokładnie, omówiliśmy palące zagadnienia polityki kredytowej i możliwości ściślejszej współpracy w tej dziedzinie wszystkich K. K. O., uzgodniliśmy swój program działania na najbliższą przyszłość.

Ale to jeszcze nie wszystko. Za pośrednictwem Związku Związków weszliśmy w orbitę międzynarodowego ruchu oszczędnościowego; przestaliśmy być dla zagranicy nieznanym terenem, zaciągnęliśmy się do współpracy z innemi narodami w dziedzinie, która w niczem nie różni, a we wszystkiem łączy. Jak zagranica odnosi się obecnie do naszego ruchu, o tem wiele mówić nie potrzeba; wystarczy zajrzeć do Nr. 13 — 14 „Oszczędności", wystarczy przypomnieć sobie przemówienia członków stałego Komitetu Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego, wygłoszone na VI-ej sesji tegoż Komitetu, odbytej w czerwcu 1931 r. w Warszawie. Sam już fakt obrania naszej stolicy na miejsce sesji wspomnianego Komitetu, w skład którego wchodzą ludzie nieprzeciętnych dla gospodarstwa światowego zasług, świadczy najlepiej o stosunku zagranicy do naszego ruchu. Wspomnieć również należy, że w organie Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego, miesięcznika p. t. „Épargne du Monde" Polska ma stałą rubrykę, w której skrupulatnie są notowane ważniejsze wydarzenia z naszego ruchu oszczędnościowego. W tymże miesięczniku została podana w streszczeniu większość artykułów zamieszczanych w naszej „Oszczędności".

Należy ponadto podkreślić ściślejszą współpracę z narodami słowiańskiemi, a w szczególności z Czechosłowacją, z którą w ścisłym pozostajemy kontakcie. Tu musimy wspomnieć o majowej konferencji w Bratislawie, w której brał udział przedstawiciel n. Związku, a która odbyła się w atmosferze jak najdalej posuniętej serdeczności. Zgodnie z uchwałą bratislawskiej konferencji postanowiono wciągnąć do współpracy Kasy jugosłowiańskie. Wyniki dotychczas osiągnięte świadczą, że i z tym narodem, mającym wiele z nami wspólnego współpraca pójdzie po jak najlepszej drodze.

We wszystkich pracach Związku Związków, zmierzających do wyprowadzenia naszego ruchu oszczędnościowego na szersze horyzonty, żywy przedstawiciele naszego Związku przyjmowali udział, w szczególności zaznaczyć należy, że Kierownik Biura zreferował projekt jednolitego regulaminu rewizyjnego dla K. K. O., który to regulamin po uzgodnieniu z Dyrektorami innych Związków i po zaaprobowaniu go przez Radę Związku Związków został przesłany przez Prezesa tegoż Związku do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w celu zatwierdzenia.

### NOWELIZACJA USTAWODAWSTWA.

Sprawą nowelizacji prawa o Komunalnych Kasach Oszczędności Związek nasz zajmował się pośrednio, przez współudział w pracach Związku

Związków. Opracowany przez Związek Związków projekt noweli do prawa o K. K. O., którego treść oraz motywy podaliśmy swego czasu w „Oszczędności“ został przesłany do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Projekt ten, oparty na doświadczeniu naszem i państw zachodnich dąży przedewszystkiem do: 1) wprowadzenia ustawowej ochrony dla nadużywanej często w praktyce nazwy „kasa oszczędności“ i „książeczka oszczędności“; 2) ściślejszego wyodrębnienia Kasy od gwarantującego związku poręczającego, przy zachowaniu nadal poręki i prawa kontroli ze strony związku macierzystego; 3) uzyskania pewnych przywilejów oraz zapewnienia maksimum bezpieczeństwa dla wkładów oszczędnościowych; 4) wprowadzenia przymusu należenia Kas do właściwych terytorjalnie Związków rewizyjnych, oraz 5) ułatwienia egzekucji przymusowej za należności K. K. O. Sądzimy, że sfery miarodajne, mające dobro naszych instytucyj na oku, projekt ten w zupełności zaaprobują.

### DZIAŁALNOŚĆ PROPAGANDOWA.

Wzorem lat ubiegłych Związek i w roku sprawozdawczym prowadził żywą działalność propagandową za pośrednictwem Samorządowego Instytutu Wydawniczego w formie wydawania broszurek, plakatów, pocztówek propagandowych i t. p. Bardziej intensywnej jednak propagandy, a w szczególności za pośrednictwem Polskiego Radja nie udało się poprowadzić, ze względu na szczupłość funduszów na ten cel w budżecie przeznaczonych. Propaganda jest kosztowna. Jedna Kasa, wydała w ciągu roku na ten cel przeszło 35.000 złotych.

Poważną rolę w dziedzinie propagandy oszczędności mogłaby odegrać poznańska „Gazetka Oszczędnościowa“, a to dzięki dostosowaniu jej poziomu do poziomu najszerszych mas ciułaczy grosza, redagowana przez Komitet, w skład którego wchodzą dyrektorowie wszystkich Związków K. K. O. Byłoby pożądane, aby wszystkie Komunalne Kasy Oszczędności we własnym interesie, chcąc zapewnić sobie stały wzrost liczby wkładców, prenumerowały wspomnianą „Gazetkę“ w większej ilości egzemplarzy i dążyły do jej rozpowszechniania. Będzie to mało kosztowny, lecz nader skuteczny środek propagandy, szczególniej pośród młodzieży szkolnej.

Nadmienić wreszcie wypada, wywiady udzielane prasie stołecznej i prowincjonalnej przez Prezydja naszego Związku, jak i Związku Związków. Wywiady te nosiły charakter propagandowo - informacyjny; z wywiadów tych czytelnicy mogli zaczerpnąć wiadomości o rozwoju ruchu oszczędnościowego i ważniejszych poczynaniach instytucyj ruchem tym kierujących.

### WYDAWNICTWA.

Działalność wydawniczą Związek prowadzi za pośrednictwem Samorządowego Instytutu Wydawniczego, spółki z ogr. odp., którego Związek jest udziałowcem, i w zarządzie którego, zgodnie z kontraktem spółki zasiada przedstawiciel naszego Związku.

Nakładem pomienionego Instytutu w roku sprawozdawczym wyszła pierwsza część „Podręcznika dla Komunalnych Kas Oszczędności“ pióra J. S. Rozieckiego. Jest to dotychczas jedyna książka, w której zostały szczegółowo omówione podstawy prawne i ideowe komunalnych kas oszczędności, ich organizacja wewnętrzna, operacje i t. p. Dzięki jasnemu układowi, lekkości i prostocie języka, książka jest zrozumiałą dla wszystkich. Zaznajomienie się gruntowne z treścią „Podręcznika“, poznanie bogatego materjału informacyjnego przez personel kierowniczy i wykonawczy K. K. O. przyczyni się w znacznej mierze do wydatnego podniesienia poziomu technicznego naszych instytucyj. Nadmienić należy, że „Podręcznik“ został uznany i przez Władze Nadzorcze, o czem świadczy okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 26 listopada 1931 r. Nr. S. G. 1381/4 („Oszczędność“ Nr. 23 z r. 1931), którym Ministerstwo zaleca, aby Kasy Oszczędności posługiwały się wzorami, zamieszczonemi w tymże „Podręczniku“.

Druga część „Podręcznika“ jest jeszcze w opracowaniu; wydanie jej uległo zwłoce z powodu nawału pracy zarówno autora, który jest jednocześnie dyrektorem jednej z większych Kas Oszczędności, jak również jego współpracowników. Sądzimy jednak, że druga część będzie mogła ukazać się przed końcem roku bieżącego.

Pozatem nakładem tegoż Instytutu wychodzi czasopismo „Oszczędność“ organ naszego Związku. Tenże Instytut drukuje dla użytku komunalnych kas oszczędności szereg broszur i materjałów propagandowych oraz druków i ksiąg handlowych.

Między innemi Instytut w r. 1931 sprzedał: kalendarzyków oszczędnościowych 126.943 sztuk, mareczek oszczędnościowych 2.095.066 sztuk, na sumę wartości imiennej zł. 190.178.20, książeczek wkładowych 21.365 sztuk, broszurek propagandowych — 127.589 sztuk, plakatów propagandowych — 16.347 sztuk i wiele innych materjałów.

### REWIZJE K. K. O.

Program prac na rok 1931 przewidywał zrewidowanie 100 Kas, Zarząd jednak dążył do zrewidowania wszystkich K. K. O., będących członkami Związku, lecz niestety z przyczyn od Zarządu niezależnych, udało się zrewidować, względnie zwizytować tylko 116 Kas, gdy w roku 1930 — 93. Nadmienić należy, że w niektórych Kasach Związek zmuszony był dokonać parokrotnych rewizyj, czy wizytacyj, a to celem naocznego przekonania się, czy zalecenia Związku zostały wykonane. Pracę tę wykonywało do 16 lipca 4 rewidentów, zaś od tego terminu — 5. W 13 wypadkach szczególnie ważnych udawał się do Kas również Kierownik Biura. Czas spędzony przy pracy w Kasach wyniósł 864 dni, nie

licząc czasu spędzonego w drodze, gdy w r. 1930 — 686 dni. Przytoczone powyżej rezultaty dało się osiągnąć nie tylko przez powiększenie personelu rewizyjnego, lecz i dzięki okoliczności, że nie wszyscy rewidenci korzystali z przysługujących im urlopów. Pobyt w jednej Kasie trwał przeciętnie 7 dni, najdłuższy zaś wynosił 58 dni roboczych.

O ile chodzi o wyniki rewizyj, to wykryte usterki i niedokładności zazwyczaj niewiele się różniły od uchybień stwierdzonych w latach poprzednich. Na skutek stwierdzonych uchybień i niedokładności Prezydjum Zarządu Związku na podstawie uchwał specjalnej Komisji działającej na prawach Zarządu, skierowało do Kas odpowiednie zalecenia i wskazówki. Z przykrością jednak musimy wyznać, że niestety i w roku sprawozdawczym stwierdzono w kilku wypadkach poważniejsze niedokładności, a nawet nadużycia, wobec czego organa Kas były niejednokrotnie zmuszone usunąć te osoby, które się ich dopuściły. Zachodziła nadto potrzeba postawienia w kilku wypadkach wniosków o mianowanie komisarzy w miejsce rozwiązanych organów Kas.

Wyniki przeprowadzonych rewizyj dobitnie stwierdzają, że dojrzało zagadnienie konieczności realizowania postulatów Związku co do obsadzenia stanowisk w organach Kas, a w szczególności na stanowiskach dyrektorów, przez należycie wykwalifikowane osoby, w której to sprawie Prezydjum Związku interwenjowało swego czasu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

## SPRAWOZDANIE RACHUNKOWE ZA ROK 1931

| Tytuł wydatku: | Preliminow.: | Wydano: |
|---|---|---|
| Koszty zwołania Walnego Zgromadzenia | 300.— | 165.30 |
| Koszty posiedzeń Komisji Rewizyjnej | 400.— | 399.20 |
| Koszty posiedzenia Zarządu i Komisji tegoż | 5.500.— | 6.822.60 |
| Uposażenie Kierownictwa | 21.000.— | 21.000.— |
| „ Personelu | 80.700.— | 71.608.99 |
| Świadczenia socjalne (i podatki) | 5.500.— | 5.662.33 |
| Składki członkowskie | 5.000.— | 4.925.— |
| Zjazdy | 3.500.— | 3.400.10 |
| Wyjazdy zagranicę i wydawnictwa | 3.000.— | 2 586 25 |
| Bibljoteka i prenumerata pism | 300.— | 277.30 |
| Porto, telefony i telegramy | 3.000.— | 1.522.85 |
| Książki, druki i materjały piśmienne | 1.500.— | 1.768.85 |
| Różne drobne, nieprzewidziane i propaganda | 4.000.— | 2.326.40 |
| Lokal, opał i światło | 4.000.— | 4.000 — |
| Koszty rewizyj K. K. O. | 36.000.— | 32.430.07 |
| Kurs dla pracowników K.K.O. (dopłata) | 1.500.— | 1.285.30 |
| | 175.200.— | 160.180.44 |

| Tytuł wpływu: | Preliminow.: | Wpłynęło: |
|---|---|---|
| Wpisowe | 600.— | 500.— |
| Składki | 80.000.— | 78.750.14 |
| Składki zaległe | 5.000.— | 6.950.— |
| Procenty i inne wpływy | 600.— | 613.— |
| Subwencje | 50.000.— | 35.000.— |
| Koszty rewizyj K. K. O. | 36.000.— | 32.430.07 |
| Z funduszu rezerwowego | 12.000.— | nied. 5.937.23 |
| | 184.200.— | 160.180.44 |

### Rachunek wpływów i wydatków 1931 r.

Winien

| | | |
|---|---|---|
| 1. Koszty administracji: | | |
| a) osobowe | 98271.22 | |
| b) rzeczowe | 28193.85 | 126.465.07 |
| 2. Koszty urządzenia kursu dla pracowników K. K. O. | | 2.510.30 |
| 3. Koszty przejazdów i pobytu pracowników Związku w K. K. O. | | 32.430.07 |
| | | 161.405.44 |

Ma

| | | |
|---|---|---|
| 1. Wpisowe | | 500.— |
| 2. Składki: | | |
| a) zaległe | 6950.— | |
| b) bieżące | 78750.14 | 85.700.14 |
| 3. Odsetki i różne wpływy | | 613.— |
| 4. Subwencje P. B. K. | | 35.000.— |
| 5. Opłaty za kurs dla Prac. | | 1.225.— |
| 6. Należności i zwroty za rewizje i wizytacje | | 32.430.07 |
| | | 155.468.21 |
| Niedobór | | 5.937.23 |
| | | 161.405.44 |

### Bilans netto na dzień 31 grudnia 1931 r.

Stan czynny.

| | |
|---|---|
| Polski Bank Komunalny | 13.418.— |
| Różni dłużnicy | 12.135.04 |
| Udział w Samorz. Instyt. Wydawniczym | 25.000.— |
| Niedobór za rok 1931 | 5.937.23 |
| | 56.490.27 |

Stan bierny.

| | |
|---|---|
| Fundusz rezerwowy | 39.098 55 |
| Różni wierzyciele | 17.391.72 |
| | 56.490.27 |

Z przytoczonego powyżej zestawienia sum preliminowanych i wydatkowanych, widzimy, że w trzech wypadkach, a mianowicie w pozycji wydatki na koszty posiedzeń Zarządu i Komisji tegoż, w pozycji świadczenia socjalne i podatki, oraz pozycji książki, druki i materjały piśmienne, budżet został przekroczony. Usprawiedliwieniem przekroczenia pierwszej pozycji jest większa ilość posiedzeń Komisji (o 6 posiedzeń więcej, niż przewidywano), powiększenie liczby członków Zarządu z 7-u do 9-u, oraz zwiększenie się kosztów przejazdu członków Zarządu, czy też Komisyj (lustracyjnej i statutowej). Wysokość świadczeń socjalnych i podatków jest niezależna od woli Zarządu. Co się zaś tyczy pozycji druki i materjały piśmienne, to wydatki wyniosły więcej, niż preliminowano, a to z powodu, że druk sprawozdania kosztował o 289 zł. więcej, t. j. zamiast preliminowanych 120, koszty faktyczne drukowania sprawozdania wyniosły 409 złotych.

Odnośnie zaś wydatków personalnych, to z uwagi na to, że wpływy z tytułu subwencji zawiodły, Zarząd nie angażował specjalnego referenta od spraw rewizyj, lecz czynności te załatwiał, jak dotychczas obecny personel biurowy i niekiedy w zastępstwie — rewidenci. Wskazany w bilansie niedobór w kwocie zł. 5.937.23 był przewidywany w budżecie wpływów w kwocie zł. 12.000.

### BUDŻET ZWIĄZKU NA R. 1932.

Mimo trudności finansowych, w jakich większość naszych Kas obecnie się znajduje, a z czego Zarząd dokładnie zdaje sobie sprawę, oraz mimo to, że gros Kas Wołyńskich odeszło od naszego Związku, poważniejszych restrykcyj w budżecie nie dało się zastosować. Kasy będące członkami naszego Związku znacznie się rozbudowały; na drodze swej napotykają na różne często nader skomplikowane zagadnienia, wymagające porad prawnych i wskazówek technicznych ze strony Związku i o ile przeto Związek ma spełnić zadania, do jakich został powołany i obsłużyć w miarę możności należycie wszystkich swoich członków, to musimy conajmniej zachować ten sam personel, którym Związek rozporządzał w dniu 1 stycznia r. b. Budżet Związku w wydatkach i dochodach na rok 1932 projektujemy w kwocie zł. 165.200 zamiast preliminowanych na rok 1931 zł. 175.200, przy zachowaniu dotychczasowych składek członkowskich w wysokości 1.1‰ (pro mille) od ulokowanych w Kasie kapitałów obcych i innych długów Kasy, niezależnie od źródła i formy, wykazanych w bilansie netto na dzień 31 grudnia 1931 r., przytem najniższa składka, zgodnie z brzmieniem § 5 dotychczasowego statutu ,wynosić będzie zł. 200, najwyższa zaś zł. 2.000. Składki te oczywiście nie obejmują kosztów rewizyj Kas (przejazdy, djety, hotele i t. p.), oraz wynagrodzenia Związku za inne świadczenia specjalne.

Przewidujemy wyjątkowo w roku bieżącym znaczny wpływ w postaci dywidendy od udziału w Samorządowym Instytucie Wydawniczym. W zależności od dywidendy, jaką Związek otrzyma od wspomnianego Instytutu, oraz subwencji, jaką udzieli Polski Bank Komunalny, Zarząd ewentualnie obniży wymiar składek członkowskich do 1‰ kapitałów obcych.

Preliminarz budżetowy przedkładamy w osobnej odbitce.

Zarząd również liczy, że większe Kasy, a w szczególności stołeczne — powiększą dobrowolnie składki ponad zł. 2.000 i to wydatnie.

### WNIOSKI ZARZĄDU.

Przedkładając powyższe sprawozdanie z działalności w roku ubiegłym, Zarząd jednocześnie pozwala sobie prosić:

1. aby Walne Zgromadzenie zatwierdziło sprawozdanie, rachunki uznało za rzetelne, oraz udzieliło Zarządowi absolutorjum za rok ubiegły;

2. aby Walne Zgromadzenie zatwierdziło budżet na rok 1932 i projektowane składki członkowskie, oraz ustaliło djety dla członków Zarządu, jego Komisyj, oraz Komisji Rewizyjnej w dotychczasowej wysokości t. j. dla miejscowych członków po zł. 25, a zamiejscowych po zł. 35 za każdy dzień, plus koszty przejazdu;

3. aby Walne Zgromadzenie upoważniło Zarząd do korzystania w bieżącym roku z kredytu na pokrycie wydatków bieżących;

4. aby Walne Zgromadzenie zezwoliło na przekraczanie budżetu, o ile znajdą się środki pokrycia;

5. aby Walne Zgromadzenie upoważniło Zarząd do pozbawienia członka Zarządu mandatu w razie opuszczenia bez usprawiedliwienia 2-ch kolejnych, a 3-ch niekolejnych posiedzeń;

6. aby Walne Zgromadzenie zatwierdziło zaprojektowany statut Związku w nowej redakcji;

7. aby Walne Zgromadzenie upoważniło Zarząd do pobierania procentów zwłoki od zaległych na rzecz Związku należności w wysokości 1% w stosunku miesięcznym, przyczem rozpoczęty miesiąc liczyłby się za pełny;

8. aby Walne Zgromadzenie zatwierdziło następujący program pracy Związku na r. 1932;

a) działalność instrukcyjna w Biurze Związku i na miejscu w Kasach Oszczędności, oraz na Zjazdach Wojewódzkich i innych;

b) szkolenie pracowników zrzeszonych Komunalnych Kas Oszczędności oraz pogłębianie wiedzy pracowników Związku;

c) dokonanie przynajmniej 100 rewizyj w Kasach;

d) kontynuowanie współpracy z pozostałemi Związkami K. K. O.;

e) popieranie wydawnictw.

Pozatem Walne Zgromadzenie ma dokonać wyborów trzech członków Zarządu na miejsce ustępujących w drodze starszeństwa pp.: W. Gajewskiego, J. Neymana i St. Winklera, oraz jednego zastępcy na miejsce p. J. C. Modzelewskiego, tudzież wyborów trzech członków Komisji Rewizyjnej.

W działalności swej w roku bieżącym Zarząd przedewszystkiem dążyć będzie do uregulowania spraw personalnych, a w szczególności, by nadal stanowiska kierownicze w K. K. O. były obsadzane przez posiadające odpowiednie kwalifikacje osoby, zaś osoby piastujące już takie stanowiska — by uzupełniły swą wiedzę i złożyły odpowiednie egzaminy. W tym celu Zarząd nosi się z zamiarem opracowania projektu przepisów normujących kwalifikacje urzędnicze, i dążyć będzie do wyjednania zatwierdzenia tych przepisów przez państwowe Władze Nadzorcze. Zarząd bowiem widzi dobre wyniki działalności Kas i ich przyszłość przedewszystkiem w należytym doborze fachowego, godnego zaufania i społecznie wyrobionego personelu. I na nic się nie zda najlepsze prawo-

dawstwo i na marne pójdą wysiłki Związku, o ile postulat ten nie znajdzie w całej swej rozciągłości zastosowania.

Zarząd:

(—) **M. Szczepkowski,** Prezes,
(—) **J. S. Roziecki,** Vice-Prezes,

Kierownik Biura i członek zarządu:
(—) **J. Rożkowski.**

(—) **Zg. Chudzyński,** Członek Zarządu,
(—) **W. Gajewski,** „ „
(—) **J. Neyman,** „ „
(—) **A. Ulrych,**
(—) **St. Winkler,** „ „

## PROTOKUŁ KOMISJI REWIZYJNEJ ZWIĄZKU MIEJSK. I POW. KAS OSZCZ. W WARSZAWIE

W dniu 7 kwietnia 1932 roku, zgodnie z § 17 Statutu Związku Miej. i Powiat. Kas Oszczędności odbyło się posiedzenie Komisji Rewizyjnej w składzie: Władysława Malinowskiego i Romualda Rogójskiego w celu sprawdzenia sprawozdania i rachunków za 1931 rok. Komisja, po zapoznaniu się ze sprawozdaniem z działalności Związku oraz po wyrywkowem zbadaniu dokumentów z zapisami książkowemi, stwierdziła zgodność sprawozdania rachunkowego i doszła do wniosku, że Zarząd przy uskutecznianiu wydatków stosował się do uchwalonego przez Walne Zebranie Delegatów budżetu oraz, że przekroczenie wydatków na koszty posiedzeń Zarządu i Komisyj Zarządu, tudzież na świadczenia socjalne, podatki, książki, druki i materjały piśmienne są usprawiedliwione. W związku z tem Komisja Rewizyjna wnosi, by Walne Zgromadzenie zatwierdziło sprawozdanie z działalności Zarządu oraz rachunki za 1931 rok i udzieliło Zarządowi absolutorjum.

(—) **R. Rogójski.** (—) **W. Malinowski.**

# Statut (projekt) Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

### I. Nazwa, cele i siedziba.

§ 1.

W celu popierania działalności i rozwoju Komunalnych Kas Oszczędności, oraz dokonywania rewizyj biur i księgowości tychże Kas, tworzy się stowarzyszenie pod nazwą „Związek Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie".

§ 2.

Związek jest osobą prawną; może posiadać własny majątek, zawierać umowy i zaciągać zobowiązania.

Siedzibą Związku jest m. st. Warszawa. Zebrania Rady i Zarządu Związku mogą się atoli odbywać również w siedzibie każdej Komunalnej Kasy Oszczędności będącej członkiem Związku.

Działalność Związku obejmuje teren województw centralnych i wschodnich, z zachowaniem miejscowych przepisów o stowarzyszeniach.

Związek może otwierać oddziały okręgowe na mocy uchwał Rady Związku i na zasadach przez tąż Radę ustalonych.

Związek ma prawo należeć do szerszej organizacji Kas Oszczędności w Polsce.

### II. Czynności Związku.

§ 3.

Do zakresu działania Związku należy z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych:

a) współdziałanie w organizowaniu Komunalnych Kas Oszczędności, ich zbiornic, oddziałów i zakładów;

b) popieranie wszelkich interesów i potrzeb Komunalnych Kas Oszczędności należących do Związku;

c) pośrednictwo informacyjne w interesach i na życzenie Komunalnych Kas Oszczędności należących do Związku przed wszystkiemi władzami, urzędami, ciałami ustawodawczemi, związkami i instytucjami publicznemi i prywatnemi;

d) dokonywanie stałych i dorywczych rewizyj biur i księgowości Komunalnych Kas Oszczędności, ich oddziałów i zakładów conajmniej raz na 2 lata i zdawanie sprawozdań o wykonanych rewizjach państwowej władzy nadzorczej;

e) udzielanie wszelkich porad i instrukcyj dotyczących prowadzenia Komunalnych Kas Oszczędności, udoskonalenia ich urządzeń i pracy;

f) ustalanie kierunku dla polityki finansowej Komunalnych Kas Oszczędności;

g) zbieranie danych statystycznych dotyczących Komunalnych Kas Oszczędności i zużytkowanie ich dla swoich i Władz państwowych celów;

h) przedstawianie Władzom Nadzorczym, urzędom i instytucjom państwowym, oraz Bankowi Polskiemu wniosków i sprawozdań przez nie zażądanych, odnoszących się do spraw Komunalnych Kas Oszczędności i stosunków kredytowych;

i) propagowanie idei oszczędności i znaczenia Komunalnych Kas Oszczędności dla gospodarstwa społecznego i państwa;

k) wydawanie własnego czasopisma.

§ 4.

Związek działa za pomocą zorganizowanego przy Zarządzie Związku Biura, oraz ustanowionych rewidentów i instruktorów.

Czynności pod lit. „f“ § 3 niniejszego Statutu wskazane, prowadzenie Biura i inne prace Związku mogą być powierzone, na mocy uchwały Rady Związku, jednej z Instytucyj Kredytu Komunalnego.

### III. Fundusze Związku.

§ 5.

Fundusze Związku powstają:

1. z wpisowego, które wpłaca każdy członek Związku w kwocie 100 złotych,

2. ze składek rocznych wpłacanych przez członków, w wysokości ustalonej przez Radę Związku od 200 do 4.000 złotych wpłacanych kwartalnie zgóry.

Składki te ustala się w stosunku do wysokości kapitałów obcych złożonych w Kasie, bez względu na ich formę, wykazanych w bilansie na dzień 31 grudnia poprzedniego roku.

3. z subwencyj i darowizn,

4. z dochodów za publikacje, lub świadczenia udzielane poszczególnym członkom (rewizje, instrukcje i t. p.). Za zgodą Rady Związku mogą być tworzone fundusze na specjalne cele przeznaczone.

Sposób przechowywania funduszów Związku, lokowania ich i wydatkowania, ustali regulamin, uchwalony przez Zarząd Związku.

### IV. Członkowie Związku.

§ 6.

Członkiem Związku może być każda Komunalna Kasa Oszczędności mająca siedzibę na terenie działalności Związku.

Członków przyjmuje Zarząd Związku na podstawie pisemnego zgłoszenia opartego na odpowiedniej uchwale organów odnośnej Kasy Oszczędności.

§ 7.

Członkowie Związku mają obowiązek stosowania się do niniejszego statutu oraz wszelkich uchwał i zarządzeń organów Związku, zgodnie ze statutem powziętych i nie mogą należeć do innych związków rewizyjnych.

Każda Komunalna Kasa Oszczędności należąca do Związku w charakterze członka winna poddać się rewizji Związku.

Każda Komunalna Kasa Oszczędności winna ogłosić swój bilans roczny w organie Związku.

§ 8.

Członkowstwo ustaje na skutek:

a) dobrowolnego wystąpienia na mocy pisemnego zgłoszenia,

b) wykluczenia członka mocą uchwały Rady Związku:

1) w razie niestosowania się do przepisów Statutu oraz uchwał i zarządzeń organów Związku (§ 7 niniejszego statutu),

2) w razie działania na szkodę Związku lub członków Związku,

3) w razie niewpłacenia składek w terminach określonych w § 5.

Ustępujący, względnie wykluczeni członkowie winni uiścić składki należne od nich do końca bieżącego roku sprawozdawczego i do majątku Związku żadnego prawa rościć nie mogą. Ustępujący na własne żądanie winni swoje wystąpienie zgłosić conajmniej na 3 miesiące przed końcem roku sprawozdawczego.

### V. Organa Związku.

§ 9.

Organami Związku są:

A. Zebrania Wojewódzkie,

B. Rada Związku,

C. Zarząd Związku,

D. Komisja Rewizyjna,

#### A. Zebrania Wojewódzkie.

§ 10.

Zebrania wojewódzkie odbywają się conajmniej raz na 3 lata.

Zebrania wojewódzkie składają się z równej liczby, nie więcej jednak jak trzech delegatów, każdej Komunalnej Kasy Oszczędności, mającej siedzibę w danem województwie. Każdej K. K. O. przysługuje na zebraniu wojewódzkiem prawo jednego głosu.

Delegatami Kas na Zebranie wojewódzkie mogą być przez właściwe Organa Kasy wybrani prezesi lub vice-prezesi Rad, członkowie Zarządów, oraz dyrektorowie Kas.

W Zebraniach tych, poza liczbą określoną w p. 2 niniejszego paragrafu, mogą brać również udział lecz tylko z głosem doradczym, członkowie Rad, Zarządów, Komisyj Rewizyjnych i dyrektorowie każdej Komunalnej Kasy Oszczędności z terenu województwa, będącej członkiem Związku, oraz przedstawiciele Władz nadzorczych.

Każdy delegat na Zebranie Wojewódzkie winien się wykazać pisemnem pełnomocnictwem Kasy delegującej.

Miejscem zebrań wojewódzkich jest zasadniczo miasto wojewódzkie; zebrania jednak delegatów K. K. O. mogą odbywać się w innem mieście na terenie danego województwa, względnie w mieście oznaczonem przez Zarząd Związku.

§ 11.

Zebrania Wojewódzkie zwołuje Zarząd Związku z własnej inicjatywy, na żądanie ½ Kas Oszczędności z terenu danego województwa, oraz na żądanie władz nadzorczych; Zarząd obowiązany jest zwołać zebranie najpóźniej w terminie 3-ch miesięcy od daty otrzymania żądania.

Na zebraniach tych przewodniczy Prezes Związku, lub osoba przez Prezesa wskazana.

Porządek dzienny Zebrania ustala Zarząd Związku.

Przedmiotem uchwał Zebrania mogą być tylko sprawy objęte porządkiem dziennym.

Uchwały Zebrań wojewódzkich wchodzą w życie, o ile zostaną zatwierdzone przez Zarząd, lub Radę Związku.

§ 12.

Zebranie Wojewódzkie wybiera od 1 do 3 członków Rady Związku i tyluż zastępców na okres lat 3.

Ilość członków Rady Związku przypadającą na poszczególny okręg wojewódzki ustala się w stosunku do ilorazu wkładów ulokowanych w K. K. O. i ludności odnośnego województwa.

Co 3 lata Zarząd Związku określa przypadającą na każde województwo ilość mandatów do Rady Związku.

Bierne prawo wyborcze przysługuje tylko tej osobie, która może być delegowaną na Zebranie Wojewódzkie z głosem decydującym (§ 10). Utrata prawa wybieralności powoduje jednocześnie utratę członkowstwa w Radzie Związku.

W razie utraty mandatu przez członka Rady, śmierci lub dobrowolnego ustąpienia, wchodzi na jego miejsce do końca kadencji zastępca, który otrzymał największą ilość głosów podczas wyborów. Zdekompletowaną w ten sposób ilość zastępców uzupełnia się na najbliższem zebraniu wojewódzkiem w drodze wyboru nowych zastępców, na czas do końca kadencji ustępujących.

## B. Rada Związku.

§ 13.

Rada Związku składa się z 18 do 22 członków; tyluż zastępców wybieranych przez Zebrania Wojewódzkie (§ 12). Jest ona organem stanowiącym Związku. Rada działa na prawach ogólnego zebrania.

§ 14.

Zebrania Rady dzielą się na zwyczajne i nadzwyczajne:

Zwyczajne zebranie Rady odbywa się raz do roku najpóźniej w maju dla rozpatrzenia sprawozdania i bilansu za rok ubiegły, uchwalenia budżetu i programu prac na rok następny, wyboru Zarządu Związku i Komisji Rewizyjnej, oraz załatwienia spraw, które zgodnie ze statutem będą przedłożone przez Zarząd Związku.

Nadzwyczajne zebranie zwołuje się na mocy uchwały Zarządu, Komisji Rewizyjnej, lub żądania złożonego conajmniej przez 1/5 część członków Związku (Kas); żądanie zwołania zebrania winno zawierać szczegółowe przedstawienie spraw, które mają być rozważane na tem zebraniu.

Zwołanie nadzwyczajnego zebrania na żądanie Komisji Rewizyjnej lub 1/5 części członków winno nastąpić nie później jak w ciągu jednego miesiąca.

Zebranie Rady zwołuje Zarząd przez ogłoszenie w Organie Związku, oraz pisemne zawiadomienia, rozsyłane do wszystkich członków Rady conajmniej na dwa tygodnie przed terminem zebrania. W ogłoszeniu i zawiadomieniach winien być podany porządek obrad oraz wskazane miejsce i data zebrania.

§ 15.

W zebraniach Rady uczestniczą bez prawa głosu stanowczego również członkowie Zarządu Związku.

Dla prawomocności uchwał Rady konieczna jest obecność przynajmniej połowy członków Rady.

W razie braku połowy członków odbywa się zebranie Rady w drugim terminie nie później jak na 20-ty dzień po pierwszym terminie. Drugie zebranie będzie ważne, a uchwały jego prawomocne przy obecności 2/5 ogólnej liczby członków Rady z zastrzeżeniem, że na drugiem zebraniu mogą być rozpatrywane i decydowane tylko te sprawy, które wniesione były do porządku dziennego pierwszego zebrania.

W jednem ogłoszeniu i zawiadomieniach mogą być podane oba terminy zebrań.

§ 16.

Zebrania Rady zagaja i przewodniczy na nich Prezes Związku.

Zebranie może rozważać i decydować tylko sprawy wniesione na porządek dzienny.

Uchwały, z wyjątkiem wypadków w następnym punkcie wymienionych, zapadają zwykłą większością głosów; Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów.

Uchwały w sprawach dotyczących zmian statutu, likwidacji Związku, oraz wykluczenia członków ze Związku wymagają większości przynajmniej 3/4 głosów obecnych członków Rady.

Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej odbywają się za pomocą tajnego głosowania. Wszelkie inne sprawy decydowane być mogą głosowaniem jawnem; na wniosek conajmniej 5 członków Rady winno być przeprowadzone tajne głosowanie.

Członek Rady nie może brać udziału w głosowaniu w sprawach, w których jest osobiście zainteresowany, lub sprawa dotyczy Kasy, w organach której dany członek zasiada.

Uchwały Rady winne być protokułowane z oznaczeniem jaką większością głosów zostały powzięte.

Protokuł winien być podpisany przez Przewodniczącego Zebrania oraz conajmniej dwóch obecnych na zebraniu członków Rady i protokulanta.

Uchwały Rady powzięte zgodnie ze statutem obowiązują wszystkich członków bez wyjątku.

§ 17.

Rada rozstrzyga wszelkie sprawy wniesione przez Zarząd. W szczególności do obowiązków Rady należy:

a) wybór Prezesa Związku, Zarządu i Komisji Rewizyjnej,

b) zatwierdzenie rachunków i sprawozdań za rok ubiegły, oraz budżetu na rok następny,

c) decydowanie o zaciągnięciu pożyczek na potrzeby Związku,

d) kupno nieruchomości dla potrzeb Związku, ich obciążenie i sprzedaż,

e) zmiany Statutu i likwidacja Związku.

Wszelkie sprawy na Radę wnosi Zarząd wraz ze swymi wnioskami.

Zarząd obowiązany jest przedstawić Radzie wniosek złożony mu conajmniej przez 2-ch członków Związku lub dwóch członków Rady, najpóźniej na tydzień przed zebraniem.

§ 18.

Koszty podróży i djety członków Rady ponosi ta Kasa w organach, której dany członek Rady zasiada.

C. Zarząd.

§ 19.

Zarząd składa się z Prezesa Związku i 6 członków wybieranych przez Radę bezwzględną większością głosów obecnych, na przeciąg lat trzech, przyczem Prezes Związku winien być wybierany z pośród członków Rady.

Łącznie z wyborem członków Zarządu, Rada dokonuje wyboru 3 zastępców.

Członkiem Zarządu Związku, lub zastępcą może być wybrana tylko ta osoba, której przysługuje bierne prawo wyborcze do Rady Związku (§ 12).

Nie można być jednocześnie członkiem Rady i Zarządu Związku; członek Rady wybrany do Zarządu, traci mandat członka Rady, a na miejsce jego wchodzi zastępca.

W skład Zarządu wchodzą z urzędu: dyrektor komunalnej instytucji finansowej prowadzącej Biuro Związku, oraz dyrektor Związku.

Zarząd ponadto może kooptować do swego grona na przeciąg jednego roku z prawem ponownej kooptacji, większością 3/4 obecnych na prawomocnem posiedzeniu, nie więcej jednak jak 2-ch dodatkowych członków z pośród osób zasłużonych dla rozwoju oszczędności, lub organizacji ruchu oszczędnościowego w Polsce, względnie z pośród osób znanych na polu nauk społecznych i ekonomicznych.

§ 20.

Co roku, początkowo w drodze losowania, a następnie w kolejności starszeństwa wyborów, ustępuje 1/3 część członków Zarządu pochodzących z wyboru. Ustępujący członkowie mogą być wybrani ponownie.

Zarząd wybiera corocznie ze swego grona zastępcę Prezesa Związku.

Członkowie Zarządu i ich zastępcy, którzy w czasie piastowania mandatu utracili bierne prawo wyborcze do Rady Związku (§ 19) ustępują ze swych stanowisk. Na miejsce ustępującego członka Zarządu, wchodzi automatycznie zastępca na czas do końca kadencji ustępującego.

Nieusprawiedliwiona nieobecność członka Zarządu na dwóch kolejnych, a trzech niekolejnych posiedzeniach Zarządu powoduje utratę mandatu.

W razie ustąpienia lub śmierci członka Zarządu przed upływem 3-ch letniego terminu, wchodzi na jego miejsce do końca kadencji zastępca, który otrzymał największą ilość głosów podczas jego wyborów.

Zastępcy wybierani są co 3 lata, jeżeli liczba ich nie uległa przedtem zmianie, w przeciwnym razie wybory uzupełniające zastępców odbywają się na najbliższem zebraniu Rady.

§ 21.

Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes, względnie jego Zastępca, w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak jak raz na 2 miesiące, zawiadamiając członków Zarządu o terminie i miejscu posiedzenia listownie przynajmniej na tydzień przed posiedzeniem.

Uchwały Zarządu są prawomocne, gdy są powzięte w obecności conajmniej połowy członków, w tej liczbie Prezesa lub jego zastępcy.

Uchwały na Zarządzie zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący głosuje tylko w razie równości głosów.

Przepis p. 6 § 16 ma zastosowanie również i do członków Zarządu.

Uchwały Zarządu winne być protokułowane i podpisane przez Przewodniczącego i przynajmniej 2-ch obecnych na posiedzeniu członków oraz protokulanta.

Członkowie Zarządu otrzymują diety za posiedzenia według norm uchwalonych przez Radę Związku, a zamiejscowi również zwrot kosztów podróży w rzeczywistej ich wysokości, stwierdzonej przez Prezesa.

§ 22.

Zarząd nadaje kierunek działalności Związku, prowadzi wszystkie jego interesy, zarządza majątkiem i decyduje wszystkie sprawy, które nie są zastrzeżone do wyłącznej kompetencji innych organów Związku.

W szczególności do obowiązków Zarządu należy:

a) prowadzenie Biura i rachunkowości Związku, zgodnie z przepisami prawnemi i przyjętemi zwyczajami,

b) mianowanie i uwalnianie dyrektora Związku, rewidentów, instruktorów i urzędników, zawieranie z nimi umów, określanie wysokości wynagrodzeń i ustalanie regulaminu dla prac biurowych i rachunkowości. Pracowników biurowych nie mających upoważnienia do podpisu za Związek, mianuje i zwalnia na wniosek dyrektora Prezes Związku, wyznaczając wynagrodzenie w ramach uchwalonego przez Radę budżetu.

U w a g a: Prowadzenie Biura i rachunkowości, jak również wykonywanie innych czynności Związku może być przez Zarząd powierzone jednej z instytucyj Kredytu Komunalnego (§ 4 nin. Statutu) na mocy uchwały Rady, w drodze umowy zawartej przez Zarząd.

c) przedstawianie Radzie do zatwierdzenia rachunków i sprawozdania z czynności Związku za rok ubiegły oraz programu działalności i budżetu na rok następny;

d) opracowywanie regulaminów, dotyczących sposobów i zakresu dokonywanych rewizyj Kas Oszczędności i udzielanych im instrukcyj i świadczeń;

e) rozpatrywanie wszelkich spraw, podlegających wniesieniu na Radę;

f) uchwały dotyczące przesuwania pozycyj budżetowych;

g) rewizja Kas, biurowości i rachunkowości Związku w każdym czasie.

Wszelkie akta, zobowiązania, umowy, zlecenia, pełnomocnictwa i t. p. dokumenty winny być podpisywane przez 2-ch czołnków Zarządu, w tem Prezesa lub jego Zastępcy.

Zwykłą korespondencję podpisuje dyrektor, lub jeden z członków Zarządu, względnie osoby do tego upoważnione przez Zarząd.

Prezes Związku, względnie jego zastępca, reprezentują Związek na zewnątrz wobec wszelkich osób i instytucyj.

Zarząd uchwała regulamin dla swych czynności, oraz regulamin dla dyrektora.

### D. Komisja Rewizyjna.

§ 23.

W celu sprawdzenia rachunków rocznych Rada wybiera corocznie bezwzględną większością głosów obecnych na zwykłem swem zebraniu, z pośród swych członków, Komisję Rewizyjną złożoną z 3-ch osób. Komisja Rewizyjna ma prawo przeglądać wszelkie dokumenty i księgi Związku i żądać od Zarządu wszelkich informacyj i wyjaśnień.

Dla czynności rewizyjnych dostateczną jest obecność przynajmniej 2-ch członków. Protokuły z dokonanej rewizji Komisja przedstawia Zarządowi i najbliższemu Zebraniu Rady.

Członkowie Komisji otrzymują djety za posiedzenia według norm uchwalonych przez Radę Związku, a zamiejscowi również zwrot kosztów podróży w rzeczywistej ich wysokości, stwierdzonej przez Prezesa.

### VI. Kongresy Związku.

§ 24.

W miarę uznanej przez siebie potrzeby może Rada postanowić zwołanie Kongresu Związku, wyznaczając miejsce (miasto) obrad.

Kongresy zwołuje Zarząd przez ogłoszenie w organie Związku conajmniej na 2 miesiące przed terminem.

Udział w Kongresie brać mogą członkowie Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej Związku oraz członkowie rad, zarządów, komisyj rewizyjnych i dyrektorzy K. K. O. — członków Związku.

Zarząd ma prawo również zaprosić na Kongres osoby i instytucje, interesujące się ruchem oszczędnościowym lub współdziałające z nim. Zarząd ustala regulamin Kongresów i stanowi jego Prezydjum.

Kongres rozważa i dyskutuje sprawy wniesione na jego porządek dzienny przez Zarząd.

Sprawy wniesione do Zarządu conajmniej na jeden miesiąc przed terminem Kongresu przez conajmniej 1/5 członków Związku winny być na porządek dzienny wniesione.

Kongres nie jest organem organizacyjnym Związku, uchwały jego są opinjami, które w uchwały wiążące Związek i jego członków może zamienić tylko Rada.

### VII. Rachunkowość i sprawozdanie.

§ 25.

Rokiem sprawozdawczym jest rok kalendarzowy.

Roczne sprawozdanie łącznie z bilansem, projektem budżetu i wnioskami Zarządu winny być przesłane wszystkim członkom najpóźniej na 3 tygodnie przed Zwyczajnem Zebraniem Rady.

### VIII. Likwidacja Związku.

§ 26.

Likwidację Związku może uchwalić Rada zgodnie z § 16 niniejszego Statutu.

Dla przeprowadzenia uchwalonej likwidacji Rada Związku wybiera Komisję Likwidacyjną złożoną z 5-ciu osób, ustala termin i sposób likwidacji, oraz przeznaczenie pozostałego majątku Związku.

### IX. Przepisy ogólne.

§ 27.

Ogłoszenia Związku winny być zamieszczane w organie Związku.

W wypadkach nieprzewidzianych niniejszym Statutem Związku kieruje się przepisami obowiązujących ustaw i rozporządzeń.

§ 28.

O mających się odbyć zebraniach Organów Związku jak i o Kongresach, Prezes Związku powiadamia zainteresowane państwowe Władze nadzorcze.

## KONKURS NA NOWELKĘ GŁOSZĄCĄ POŻYTEK OSZCZĘDNOŚCI.

Z pomiędzy prac nadesłanych na Konkurs Polskiego Banku Komunalnego, ogłoszony na nowelkę na temat popierania oszczędności przyznano: Pierwszą nagrodę w kwocie złotych 300 — p. Zofji Roguskiej z Warszawy, drugą nagrodę p. Stefanowi Chmielnickiemu z Łucka, trzecią nagrodę p. Gajewskiej z Radomia.

Nadto wyróżniono nowelki p. Marji Ławnekjańcówny z Dyrwaniec, p. Marjana Pietrasa z Dobieszowic i p. Janiny Grajewskiej z Międzychodu.

# STATYSTYKA

## Wkłady w instytucjach kredytowych na dzień 31. XII. 1931 r. według danych G. U. S.

Miljony złotych.

| Nazwa instytucji / Rodzaj wkładów | 1927 31. XII | 1928 31. XII | 1929 31. XII | 1930 31. XII | 1931 31. III | 1931 30. VI | 1931 30. IX | 1931 31. XII |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Ogółem** | **1 874,6** | **2 484,2** | **2 719,7** | **2 998,7** | **3 005,2** | **2 921,6** | **2 566,1** | **2 648,3** |
| **Bank Polski** [a] | **184,3** | **182,4** | **177,4** | **162,4** | **135,5** | **155,0** | **129,8** | **190,5** |
| **Bank Gospodarstwa Krajowego** [b] | **315,7** | **351,4** | **254,9** | **243,1** | **251,9** | **262,7** | **234,9** | **233,9** |
| Wkłady terminowe | 167,9 | 187,0 | 116,0 | 103,7 | 118,3 | 119,4 | 104,8 | 95,8 |
| „ czekowe | 117,0 | 137,4 | 107,2 | 81,8 | 74,0 | 82,3 | 77,7 | 87,2 |
| „ oszczędnościowe i asygnaty kasowe | 11,8 | 19,7 | 23,8 | 35,0 | 39,5 | 43,2 | 41,6 | 45,1 |
| Salda rach. bieżących | 19,0 | 7,3 | 7,9 | 22,6 | 20,1 | 17,8 | 10,8 | 5,8 |
| **Państwowy Bank Rolny** [b] | **34,8** | **54,4** | **70,9** | **62,3** | **58,0** | **71,5** | **57,7** | **62,0** |
| Wkłady terminowe | 23,4 | 22,8 | 24,9 | 29,6 | 32,6 | 33,2 | 32,8 | 31,5 |
| „ czekowe | 10,7 | 27,2 | 43,3 | 31,2 | 23,6 | 36,0 | 22,0 | 27,2 |
| Salda rach. bieżących | 0,7 | 4,4 | 2,7 | 1,5 | 1,8 | 2,3 | 2,9 | 3,3 |
| **Banki komunalne** [c] | **26,7** | **44,8** | **61,0** | **68,5** | **67,4** | **63,6** | **61,1** | **60,8** |
| Wkłady terminowe | 15,3 | 32,2 | 52,3 | 57,3 | 57,0 | 52,5 | 52,3 | 49.4 |
| „ à vista | 8,1 | 9,7 | 6,2 | 6,7 | 7,4 | 7,5 | 7,1 | 8,6 |
| Salda rach. bieżących | 3,3 | 2,9 | 2,5 | 4,5 | 3,0 | 3,6 | 1,7 | 2,8 |
| **Banki akcyjne** | **650,3** | **832,4** | **907,5** | **979,6** | **934,6** | **773,5** | **593,8** | **584,7** |
| Wkłady terminowe | 176,8 | 262,0 | 323,5 | 355,7 | 326,4 | 277,3 | 215,1 | 196,2 |
| „ bezterminowe | 239,4 | 334,0 | 351,0 | 368,8 | 363,8 | 298,2 | 246,5 | 221,4 |
| Salda rach. bieżących | 234,1 | 236,4 | 233,0 | 255,1 | 244,4 | 198,0 | 132,2 | 167,1 |
| **Oddziały zagranicznych banków akcyjnych** | **79,3** | **79,7** | **76,8** | **71,5** | **77,2** | **71,7** | **60,9** | **55,9** |
| Wkłady terminowe | 17,2 | 10,6 | 23,6 | 22,9 | 22,6 | 20,8 | 14,7 | 8,1 |
| „ bezterminowe | 7,5 | 14,9 | 16,5 | 20,1 | 21,7 | 20,7 | 13,6 | 14,5 |
| Salda rach. bieżących | 54,6 | 54,2 | 36,7 | 28,5 | 32,9 | 30,2 | 32,6 | 33,3 |
| **Pocztowa Kasa Oszczędności** | **200,9** | **315,8** | **383,6** | **431,3** | **444,6** | **479,2** | **450,7** | **509,8** |
| Wkłady oszczędnościowe | 67,6 [d] | 122,3 [d] | 173,0 [d] | 253,7 [d] | 283,1 [d] | 304,4 [d] | 292,3 [d] | 332,2 [d] |
| „ czekowe | 133,3 | 193,5 | 210,6 | 177,6 | 161,5 | 174,8 | 158,4 | 177,6 |
| **Kasy Oszczędności** [e] | **221,0** | **358,7** | **446,4** | **582,1** | **636,4** | **658,6** | **617,6** | **603,3** |
| **Spółdzielnie kredytowe** [f] | **159,3** | **261,9** | **337,7** | **392,4** [g] | **392,0** [g] | **380,3** [g] | **354,1** [g] | **342,4** [g] |
| **Centralna Kasa Spółek Rolniczych** | **2,3** | **2,7** | **3,5** | **5,5** | **7,6** | **5,5** | **5,5** | **5,0** |
| Wkłady na książeczkach i asygnaty kasowe | 0,2 | 0,4 | 0,7 | 1,1 | 1,1 | 1,0 | 0,9 | 0,8 |
| Salda rach. bieżących | 2,1 | 2,3 | 2,8 | 4,4 | 6,5 | 4,5 | 4,6 | 4,2 |

*a* Rachuuki żyrowe bez rachunków Centralnej Kasy Państwowej, kas skarbowych, urzędów celnych i Ministerstwa Skarbu *b* Bez lokat skarbowych. *c* Dwa banki: Polski Bank Komunalny w Warszawie i Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu. *d* W tem sumy t. zw. III waloryzacji; w dn. 31. XII 1931 r. wysokość ich wynosiła 31,4 milj. zł. *e* Miejskie i powiatowe, oraz dwie niekomunalne. *f* Tylko należące do związków rewizyjnych. *g* Dane tymczasowe.

# GIEŁDA.

### Z giełdy pieniężnej.

W dniu 15 kwietnia 1932 r. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.89.

Papiery w zł. w zł.

| | |
|---|---|
| 7% Listy zast. Państw. Banku Roln. | 83.25 |
| 8% Listy zast. Państw. Banku Roln. | 94.00 |
| 7% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. | 83.25 |
| 8% Listy zast. Banku Gosp. Kraj. | 94.00 |
| 7% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. | 83.25 |
| 8% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj. | 94.00 |
| 8% Obl. Bud. Banku Gosp. Kraj. | 93.00 |
| 8% Obl. Polsk. Banku Komun. II em. | 00.00 |
| 8% Obl. Polsk. Banku Komun. III i IV em. | 00.00 |

Papiery państwowe:

| | |
|---|---|
| 3% Prem. Poż. Budowl. | — —37.50 |
| 4% Prem. Poż. Dolar. ser. III | 48.75—49.00 |
| 4% Prem. Poż. Inwestycyjna | 88.00 |
| 5% Państw. Poż. Konwers. z 1924 r. | 38.75 |
| 6% Pożyczka Dolarowa 1919/20 r. | 56.00 |
| 7% Pożyczka Stabilizac. | 52.00—53.25—52.28 |
| 10% Pożyczka Kolejowa | 000.00 |
| Akcje Banku Polskiego | 79.00—78.50 |

Pozatem kosztują ruble złote 4.85, ruble srebrne —. Gram czystego złota 4.85.

### Z giełdy zbożowej.

W dniu 12 kwietnia roku b. płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie (za 100 kgm.):

| | |
|---|---|
| żyto | 26.75—27.00 |
| pszenica dworska | 29.25—29.75 |
| pszenica zbierana | 28.75—29.25 |
| owies jednolity | 26.00—27.00 |
| owies zbierany | 25.00—25.50 |
| jęczmień na kaszę | 24.00—24.50 |
| jęczmień browarny | 25.00—26.00 |